

•5
•4
•2
•3
•1

20 de febrer del 2017

Informe final de l'Avaluació d'impacte de l'experiència pilot de la Nova Etapa Intermedà



JESUÏTES
educació

Taula de continguts

0. Introducció
1. L'Horitzó 2020
 - 1.1 Marc general
 - 1.2 Diagnòstic i canvi sistèmic
 - 1.3. El Model Educatiu de Jesuïtes Educació (MEJE)
 - 1.4. El Model d'Ensenyament i Aprenentatge (MENA)
 - 1.5. El Model Estratègic de Gestió (MEG)
 - 1.6. El Model de Canvi de l'Espai Físic de les Escoles (MCEFE)
 - 1.7. Les experiències pilot com a instrument per avançar
2. Les experiències pilot
 - 2.1 Les experiències pilot implantades
 - 2.1.1. MOPI
 - 2.1.2. NEI
 - 2.1.3. TOE
 - 2.2. Els Programes d'Incorporació a l'Experiència Pilot (PIEP)
 - 2.3. El mapa de transformació previst en el camí de l'Horitzó 2020
3. La Nova Etapa Intermedària (NEI)
 - 3.1. Descripció, justificació i implantació
 - 3.2. Elements descriptius bàsics de la NEI
 - 3.2.1. Alumne
 - 3.2.2. Equip docent
 - 3.2.3. Continguts
 - 3.2.4. Metodologies
 - 3.2.5. Avaluació
 - 3.2.6. Famílies
 - 3.2.7. Espais
 - 3.2.8. Organització
 - 3.3. Centres on s'ha realitzat
4. Metodologia i instruments d'avaluació
 - 4.1. El model lògic i la Teoria del Canvi a la NEI
 - 4.2. El MIRARI com eina específica
 - 4.3. Els essencials de la NEI: nucli de la transformació
 - 4.4. La construcció del MIRARI de la NEI
 - 4.5. Tipus d'avaluació
 - 4.5.1. Avaluació de procés
 - 4.5.2. Avaluació d'impacte
 - 4.6. Tipus ideals d'impacte
 - 4.6.1. Comportament
 - 4.6.2. Marc mental
 - 4.6.3. Aprenentatge
5. Disseny d'investigació i accions desenvolupades
 - 5.1. L'avaluació de l'impacte com a procés iteratiu en successives onades
 - 5.2. Els impactes esperats a la NEI
 - 5.3. La coordinació del procés per part del CETEI
 - 5.4. Els grups de recerca externs i els seus focus d'investigació
 - 5.4.1. FLACSO Argentina, Àrea d'Educació. Equip liderat per la Dra. Sandra Ziegler
 - 5.4.2. Blanquerna - Universitat Ramon Llull. Equip liderat pel Dr. Josep Gallifa
 - 5.4.3. Equip d'investigació liderat per la Dra. Caterina Calsamiglia i el Dr. Moran Cerf
 - 5.5. Les accions d'avaluació del CETEI
 - 5.6. Grup d'intervenció i grup de comparació
 - 5.7. Encreuament de dades i procés d'elaboració de l'informe final
 - 5.8. Limitacions d'aquesta primera onada d'avaluació
6. Resultats de la primera avaluació d'impacte de la NEI
 - 6.1. Persona competent
 - 6.2. Persona conscient
 - 6.3. Persona compromesa
 - 6.4. Persona compassiva
 - 6.5. Persona creativa
7. Reflexions finals de la primera onada d'avaluació de la NEI
 - 7.1. Conclusions
 - 7.2. Recomanacions
 - 7.2.1. Recomanacions sobre el programa NEI
 - 7.2.2. Recomanacions sobre el procés d'avaluació
 - 7.3. Prospectiva i preguntes de recerca futures

Informe final de l'Avaluació d'impacte de l'experiència pilot de la Nova Etapa Intermèdia

Miquel Amor, Xavier Aragay, Marc Navarro

MA: Director del CETEI; XA: Director de l'avaluació de l'experiència pilot de la NEI; MN: Cap d'avaluació de les experiències pilot del CETEI



Publicació:
20.02.2017

Paraules clau:
Horitzó 2020
Educació
Innovació disruptiva
Avaluació d'impacte
Nova Etapa Intermèdia

Abstracte

El present informe presenta el disseny, implantació, resultats i conclusions de l'avaluació d'impacte de l'Experiència Pilot de la Nova Etapa Intermèdia (NEI) de Jesuïtes Educació. Aquesta avaluació constitueix un primer esforç per mesurar l'impacte de la transformació en els alumnes que l'han cursat, i per construir un model d'avaluació que alimenti la seva millora, així com la presa de decisions futura. Aquest treball liderat pel CETEI, i realitzat amb la col·laboració de grups de recerca externs, ha permès calibrar els instruments d'avaluació endegats; obtenir unes primeres dades sobre els canvis en els valors, competències i habilitats dels nostres alumnes, i avançar en la instauració d'una cultura de l'avaluació que consolidi l'actual impuls de la innovació educativa a casa nostra.

© 2017 Fundació Jesuïtes Educació

0. Introducció

El present informe clou una primera fase del camí que tot just hem iniciat guiats pel convenciment que tota transformació s'ha de dissenyar amb la intenció de mesurar l'impacte del seu propòsit i el nivell d'implantació dels canvis, i amb la voluntat d'aprendre en un constant cicle d'acció i reflexió per alimentar la presa de decisions.

Alhora, donem resposta al compromís adquirit davant la comunitat educativa de Jesuïtes Educació d'avaluar les transformacions endegades dins del marc de l'Horitzó 2020. Aquest nou repte és immens i complex i requerirà de successives onades d'avaluació per consolidar aquesta pràctica i seguir impulsant una cultura d'avaluació dins la nostra institució. Així, l'objectiu principal d'aquesta primera fase és construir un model d'avaluació de les innovacions, i sobretot, posar en marxa un procés que és coherent amb la nostra missió, honest amb les seves fites i transparent amb les seves conclusions.

L'informe d'avaluació d'impacte s'estructura en set capítols. El primer contextualitza l'avaluació dins del projecte Horitzó 2020 de Jesuïtes Educació descrivint el model de persona i el model educatiu que el conformen. El següent capítol detalla les experiències pilot que concreten aquesta transformació en les diferents etapes. El tercer aprofundeix en l'experiència pilot de la Nova Etapa Intermèdia (NEI) i en els seus elements. En el quart apartat de l'informe es descriuen les especificitats del nostre model d'avaluació amb especial èmfasi en aquelles innovacions que el caracteritzen i li donen singularitat. A continuació, el següent capítol se centra en el disseny metodològic utilitzat, presentant el procés portat a terme, els grups de recerca implicats, i els grups d'intervenció i comparació estudiats.

El sisè capítol inclou l'anàlisi, la interpretació i les conclusions per a cadascuna de les característiques que defineixen el nostre model de persona, a partir dels resultats aportats pels informes dels diferents grups de recerca. L'informe finalitza amb

el setè i darrer capítol, on es presenten les conclusions finals d'aquesta primera avaluació d'impacte, les recomanacions per a la seva millora, i les preguntes de recerca futura que han sorgit al llarg del procés.

L'equip responsable d'aquest informe, Xavier Aragay, Miquel Amor i Marc Navarro, vol destacar la participació d'en Joan Blasco, director del model pedagògic de JE, en Guillem Fàbregas, director de la NEI, en Josep Menéndez, director adjunt de JE, i en Pau Aragay com a assessor extern. També es vol destacar la valuosa aportació de la Mireia Torrents, la Cristina Rodríguez i la Mariana Martínez, membres de l'equip del CETEL, i també de la Safira Chávez, i la Laia Porres, estudiants de màster en pràctiques al CETEL. També es vol reconèixer de manera especial tota la feina feta, la predisposició i col·laboració dels educadors i dels alumnes dels centres implicats, i dels grups de recerca externs que han participat directament amb les seves investigacions. Per últim, agrair a la Laura Vaqué i al Mauro Cavaller la tasca de correcció i de disseny i maquetació de l'informe final.

1. L'Horitzó 2020

Des de Jesuïtes Educació s'ha iniciat el projecte Horitzó 2020 amb l'objectiu de crear la nova escola, i de fer-ho totes i tots junts. Una nova escola que desenvolupa i implementa un nou model pedagògic, la *Ratio Studiorum* del segle XXI, i que es basa en els principis i valors de la pedagogia ignasiana i en el diàleg permanent amb els darrers avenços de la pedagogia, la psicologia i la neurociència, per tal d'educar persones integrals que puguin viure immerses en la realitat i en el futur del segle XXI. I tot això en un nou espai físic, amb una organització flexible i amb el suport d'un nou model de gestió.

L'Horitzó 2020 és fruit d'una planificació estratègica que ha durat anys, esdevenint essencialment un canvi cultural en la nostra organització i una crida a la transformació també personal. Aquest procés ens va portar a enfocar de nou l'objectiu, establint una nova mirada a l'educació i a la persona, i a partir d'un diagnòstic preparar el terreny per propiciar el canvi educatiu. A continuació, i a partir d'un procés participatiu de tota la comuni-

tat educativa on es van recollir 5.600 idees, es va formular l'Horitzó 2020, abans de passar a l'acció mitjançant la posada en marxa de les experiències pilot¹.

1.1. Marc general

L'Horitzó 2020 endegat per la comunitat educativa de Jesuïtes Educació (JE) va néixer com a marc estratègic per fer possible el nostre propòsit nuclear: educar persones integrals per a una societat diferent, en estreta col·laboració amb les famílies, perquè els nostres alumnes descobriixin el seu potencial i esdevinguin persones competents, conscients, compassives, compromeses i creatives².

Aquest compromís que adquirim vol contribuir a construir una societat justa, solidària, sostenible, humana i inclusiva. Tal propòsit requereix cultivar la vida interior i la espiritualitat en els nostres alumnes com a base sòlida perquè desenvolupin el seu projecte vital i condueixin satisfactòriament la pròpia vida. Per aquest motiu creiem fonamental presentar i parlar de la figura de Jesús com a model que inspira per viure amb els altres i per als altres. Aquesta és la nova mirada que configura el model de persona que cerquem.

En aquest sentit, cal formar persones perquè esdevinguin flexibles i obertes al canvi, autònomes i capaces de treballar col·laborativament i en xarxa; globals i amb coneixements de molts idiomes, multiculturals, sistèmiques i digitals, capaces d'integrar la realitat complexa i evolucionar amb ella, i amb espiritualitat i capacitat de conduir la pròpia vida.

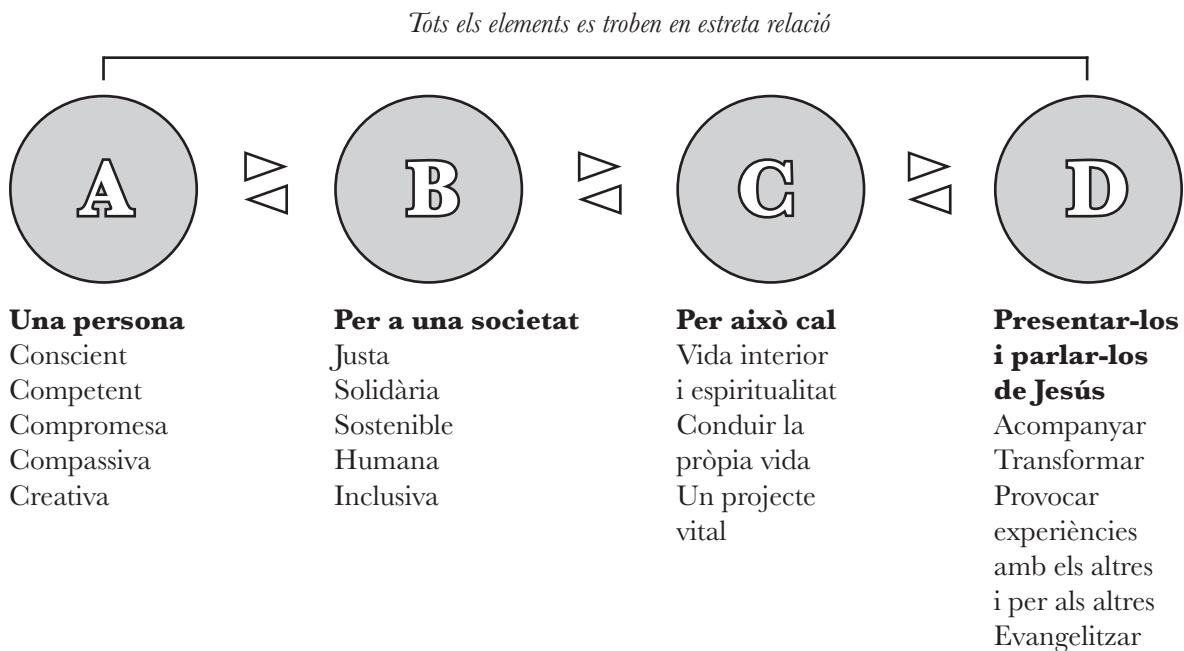
El projecte vital esdevé així la base del model educatiu de Jesuïtes Educació, MEJE (Figura 1).

1. Per a un detall més ampli del projecte Horitzó 2020 i la seva implantació, vegeu la col·lecció de quaderns «Transformant l'educació», disponible a <http://h2020.fje.edu/quaderns>.

2. En el moment del disseny de la NEI es va afegir una cinquena C (persona creativa) a les quatre C tradicionals que utilitza la Companyia de Jesús (persona conscient, competent, compassiva i compromesa). En coherència amb aquest plantejament, en aquesta primera onada d'avaluació d'impacte s'ha seguit utilitzant la creativitat com a cinquena C. En el moment de la redacció d'aquestes línies (febrer del 2017) es prefereix mantenir la llista tradicional de les quatre C de la Companyia i considerar la creativitat com una característica de les persones que pot sorgir de les altres C.

3. Sobre els tres submodels del MEJE, vegeu els quaderns 05, 06 i 07 de la citada col·lecció «Transformant l'educació».

Figura 1. La formació integral de la persona per a una societat diferent.



1.2. Diagnòstic i canvi sistèmic

Com es desprèn de l'impuls de l'Horitzó 2020, la necessitat de transformar el sistema educatiu neix de la reflexió sobre els objectius de l'educació actual i com a fruit d'una anàlisi de la societat en què vivim.

Formem part d'una societat canviant amb diversos nuclis de coneixement i una gran varietat de fonts d'informació, en la qual els agents educatius són variats i ensenyar i aprendre ja no és una funció quasi exclusiva de les institucions escolars. Les persones han de ser capaces de formar-se al llarg de tota la vida per anar adaptant-se a les situacions resultants d'una societat incerta i líquida. Conseqüentment, la finalitat de l'educació ja no pot ser només transferir coneixement a l'alumnat, sinó formar-lo competentment per aprendre a aprendre i així garantir que poden reeixir i desenvolupar-se plenament i satisfactòriament en la societat actual.

És per això que cal repensar i posar en pràctica un nou procés d'ensenyament i aprenentatge centrat en l'alumne, a través d'una transformació participativa, sistèmica i disruptiva de les escoles.

I, per aconseguir-ho, és necessari que es vinculin les innovacions en el camp del coneixement i les competències i les noves evidències empíriques i científiques que permeten dissenyar un nou model ajustat a les necessitats actuals.

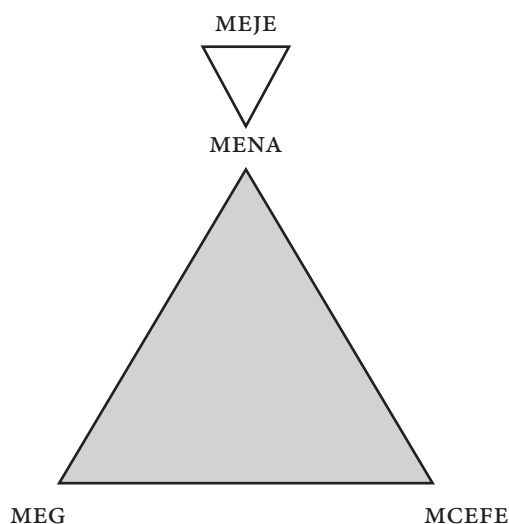
1.3. El Model Educatiu de Jesuïtes Educació (MEJE)

El nou Model Educatiu de Jesuïtes Educació (MEJE) defineix l'educació que volem, concreta la raó de ser de les nostres escoles i la transformació profunda que persegueix l'Horitzó 2020, englobant els grans canvis que es requereixen, no només a nivell pedagògic i metodològic, sinó també a nivell organitzatiu i d'espai físic.

Aquesta dimensió sistèmica de la transformació es concep per atendre a la globalitat de l'escola, fent que el MEJE s'articuli en tres submodels principals i interrelacionats: el Model d'Ensenyament i Aprenentatge (MENA), el Model Estratègic de Gestió (MEG) i el Model de Canvi de l'Espai Físic (MCFE)³.

És per això que anomenem el MEJE un model de models (Figura 2).

Figura 2. El Model Educatiu de Jesuïtes Educació com a model de models.



1.4. El Model d'Ensenyament i Aprenentatge (MENA)

El MENA s'ha construït a través del diàleg permanent de la tradició ignasiana amb els darrers avenços de la pedagogia, la psicologia i la neurociència, definint així la base pedagògica del canvi sistèmic del procés d'ensenyament i aprenentatge, per educar amb èxit en la realitat i el futur del segle XXI.

Aquest nou model pedagògic es basa en aspectes derivats de la tradició educativa ignasiana i els potencia: l'alumne és el centre del model; la *cura personalis* ha de guiar la relació educativa; s'han de potenciar els punts forts de cada alumne; el rigor i l'aprofundiment han de ser els objectius de l'acció educativa; la focalització en l'atenció dels continguts fonamentals; l'adopció de la preliçió i la repetició com a tècniques didàctiques que garanteixen un aprenentatge significatiu i funcional; l'èmfasi en la formació en valors i l'obertura a la realitat; i l'entrenament del pensament i la capacitat per abordar noves situacions i resoldre problemes.

S'estructura en quatre triangles bàsics, que formen un tetraedre. El primer triangle, l'esquelet del model, està format per l'alumnat, l'equip docent i els espais i recursos. L'alumnat té al seu abast dispositius digitals individuals i col·lectius amb els quals es guia l'aprenentatge, desenvolupant les activitats dissenyades. Les aules s'han transformat en

espais més grans i polivalents que acullen el doble d'alumnes i on es potencia el treball cooperatiu amb la guia constant de dos o tres docents que potencien l'acció tutorial a través de l'atenció personalitzada, integral i continuada.

El segon eix el formen els continguts, les metodologies i la disposició dels docents, i conforma la musculatura del model MENA. Quant als continguts, s'han prioritzat per possibilitar un enfocament globalitzat i fer possible una comprensió més integrada i significativa de l'aprenentatge a través de la descoberta guiada i el treball cooperatiu, en projectes basats en situacions complexes i problemes reals, els quals integren alhora les diferents assignatures de forma interdisciplinària.

El tercer triangle és configura assumint que l'aprenentatge és conseqüència d'una activitat conjunta entre l'alumnat, el professorat i els continguts, revisant constantment la interacció d'aquests tres elements tenint en compte el context en què se situen, bastint una avaluació de feedback continu i formativa, reguladora i sumativa. En totes aquestes interrelacions és de vital importància la tasca estimuladora i integradora dels coneixements i les emocions dels alumnes en el marc del seu procés maduratiu.

Finalment, l'última peça és la que formen les famílies, juntament amb l'escola i els alumnes, un triangle imprescindible. En aquest sentit, es compta amb elles perquè tinguin un paper actiu i protagonista en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels seus fills. Aconseguir-ho implica que la comunicació ha de ser fluïda i freqüent i cal establir el seu grau de participació en les activitats escolars i paraescolars en funció de les diferents etapes.

1.5. El Model Estratègic de Gestió (MEG)

Per fer possible el MENA cal articular la gestió d'una forma diferent. La proposta de l'Horitzó 2020 consisteix en situar les persones, els processos i els sistemes de manera alineada per servir a un únic objectiu, el procés d'ensenyament i aprenentatge, i trencar, d'aquesta manera, amb els sistemes piramidals tradicionals.

El Model Estratègic de Gestió (MEG) és l'instrument que ha de permetre aconseguir millors resultats en la gestió dels recursos dels quals es disposa. En consonància amb aquest objectiu, s'ha creat la figura del gerent de centre per tal d'integrar la

gestió en l'educació. Aquest nou professional i el seu equip no només connecten i impliquen els dos àmbits, sinó que també alliberen de les tasques de gestió als directius pedagògics de les escoles. En conseqüència, els càrrecs directius docents poden dedicar-se plenament a l'educació dels alumnes.

Adicionalment, el treball de les secretaries acadèmiques i la incorporació d'eines informàtiques de gestió noves i més eficients milloren i simplifiquen l'organització interna, així com l'atenció als estudiants i a les famílies.

1.6. El Model de Canvi de l'Espai Físic de les Escoles (MCEFE)

El Model de Canvi de l'Espai Físic de les Escoles (MCEFE) defineix un espai que ha de facilitar l'aprenentatge, les relacions i l'autonomia dels alumnes i les vivències positives d'aquests i dels educadors a l'escola en ambients més flexibles i acollidors. El MENA defineix l'alumne com el protagonista de l'aprenentatge i reestructura les classes de manera que l'atenció no se centri en el professor i la pissarra, sinó en l'alumnat i la seva interacció. Canviant els colors o les taules i cadires no només es fan amables els passadissos i les aules, sinó que es promouen unes actituds, uns comportaments i uns valors concrets.

1.7. Les experiències pilot com a instrument per avançar

Per tal de posar en marxa tota la transformació dissenyada, a partir del curs 2013-2014 es van preparar noves experiències educatives amb la creació de dues noves etapes, el Model Pedagògic a l'Etapa Infantil (MOPI) i la Nova Etapa Intermèdia (NEI). Amb la finalitat de posar-les en pràctica s'han dissenyat unes experiències pilot, enteses com a processos pensats i fonamentats en un disseny pedagògic acurat des del MEJE i amb un abast limitat i controlable, com a prototips que permetin aprendre i calibrar les experiències abans de generalitzar-les. Les característiques i els centres d'aplicació es detallen en el següent capítol.

2. Les experiències pilot

L'abast del canvi proposat és sobre la globalitat de l'escola i afecta tots els aspectes que configuren la

vida als centres. Davant d'aquest repte tan gran, cal mesurar les forces i assumir l'inici d'aquesta transformació a través d'experiències pilot radicalment innovadores en les diferents etapes.

Així doncs, les experiències pilot són el camí per posar en marxa les innovacions disruptives que s'hauran d'anar implementant en el marc de l'Horitzó 2020, generalitzant paulatinament els canvis en totes les etapes i centres educatius de la xarxa de JE, un cop s'hagin avaluat les experiències i incorporat els aprenentatges realitzats.

2.1. Les experiències pilot implantades

Actualment, en el marc del desplegament de l'Horitzó 2020, s'han iniciat tres experiències pilot, les quals afecten tres etapes diferenciades. D'aquestes, una ja ha completat la seva implantació, la Nova Etapa Intermèdia (NEI), mentre que les altres dues estan en procés de desplegament, el Nou Model Pedagògic a l'Etapa Infantil (MOPI) i el Tercer i Quart d'ESO (TQE).

De forma complementària, s'estan dissenyant altres experiències que s'iniciaran en els propers cursos i que han de cobrir el conjunt de les etapes de l'actual sistema educatiu. A continuació es descriuen breument les característiques i objectius de cadascuna de les experiències en marxa actualment.

2.1.1. MOPI

Aquesta etapa engloba l'etapa infantil, de P3 a P5 i es justifica perquè dels 0 als 6 anys es viu una etapa altament important en el desenvolupament i creixement de les persones en l'àmbit cognitiu i emocional. La plasticitat del cervell és molt elevada, i amb la nova mirada del model sobre aquesta etapa, es volen orientar les pràctiques educatives per assentar les bases que han de permetre a cada infant desenvolupar, gradualment, cadascuna de les capacitats necessàries per rebre informació de l'entorn, processar-la i convertir-la en aprenentatge i coneixement; alhora que genera una imatge positiva d'un mateix.

2.1.2. NEI

La NEI, per les raons que tot seguit exposem, abasta de 5è de primària a 2n d'ESO. En general, a quart de primària els alumnes ja han completat el procés de la lectoescriptura i han assolit les competències

comunicatives bàsiques; coneixen les operacions matemàtiques elementals i un primer llenguatge matemàtic simbòlic, i disposen d'una comprensió global de l'entorn més immediat. Dels 10 als 14 anys es configura una nova etapa en la maduració personal i el desenvolupament cognitiu dels infants, alhora que es consoliden les operacions concretes. A partir dels 14, comença l'etapa del pensament abstracte. La nova etapa (NEI) dóna resposta a aquesta evolució natural d'unitat i coherència psicopedagògica d'aquestes edats i vol fer prevaler l'estímul de les intel·ligències múltiples per a cada alumne.

2.1.3. TQE

El Tercer i Quart d'ESO (TQE) vol donar resposta als alumnes que es troben en un moment maduratiu, tant emocional com intel·lectual, molt potent: l'adolescència. En aquest tram vital l'alumne requereix un alt grau d'autoconeixement i autonomia per iniciar el discerniment de posar al servei dels altres els seus talents i habilitats. Aquest procés esdevindrà continu al llarg de la vida i cal dotar-lo d'estratègies que l'ajudin a viure amb sentit i profunditat.

2.2. Els Programes d'Incorporació a l'Experiència Pilot (PIEP)

Per tal de preparar els docents per a la transformació s'ha dissenyat el Programa d'Incorporació a l'Experiència Pilot (PIEP), un instrument de formació, acompanyament i canvi que permet iniciar amb èxit la concreció del nou model educatiu de JE a les escoles. En el PIEP es proposa conèixer i reflexionar sobre els elements del marc de l'Horitzó 2020, promoure el debat per a l'apropiació individual dels elements pedagògics fonamentals del nou model educatiu i generar els materials necessaris que s'han de posar en pràctica al llarg de l'Experiència Pilot.

2.3. Mapa de transformació previst en el camí de l'Horitzó 2020

Les experiències pilot són la punta de llança de la transformació participativa, sistèmica i disruptiva del que ha de ser l'escola de segle XXI. Tenen la voluntat d'anar generalitzant la innovació a tot el conjunt d'escoles i etapes, en un procés d'aprenentatge i contagi compartit entre els educadors.

Malgrat que les experiències pilot són d'abast limitat, la xarxa sencera els dóna suport i es nodreix dels seus aprenentatges. Tant és així que el Consell del Model Pedagògic ha proposat un nou repte a les etapes i cursos que encara no han iniciat l'experiència pilot: l'impuls i el desenvolupament d'alguna de les sis línies força del MEJE per generalitzar la innovació i que hauran d'implantar-se a partir del curs 2017-2018.

Aquestes són: aprenentatge significatiu, aprendre a aprendre i aprendre a pensar, projecte vital, metodologia activa basada en la experiència, aprenentatge col·laboratiu i avaluació per regular el propi aprenentatge.

3. La Nova Etapa Intermèdia (NEI)

Juntament amb el MOPI, la Nova Etapa Intermèdia ha estat la primera experiència impulsada pel projecte Horitzó 2020. L'elecció d'aquesta etapa, el procés d'implantació, així com les principals característiques que la defineixen seran l'objecte de les properes línies.

3.1. Descripció, justificació i implantació

Des del marc de l'Horitzó 2020, un cop endegat el procés participatiu i definit el model educatiu de JE, es va procedir a idear la seva concreció a les aules. En els diagnòstics realitzats al llarg del procés, es van detectar els diferents motius psicopedagògics exposats en la presentació de l'etapa al capítol anterior, que orientaven la seva concreció i les finalitats en els cursos de 5è de primària a 2n d'ESO.

Definir aquesta nova etapa, la NEI, va requerir de la creació d'un equip de professors propi i exclusiu d'aquests cursos, amb una organització diferent de la resta d'etapes: un director d'etapa propi, un tècnic de gestió, un equip de professors tutors per a cada curs i un equip de professors especialistes necessaris en matèries específiques.

Pel fet de tractar-se d'una sola experiència pilot decidida i construïda per a tota la xarxa, s'havia de desenvolupar en condicions semblants en els centres que la implantessin. Per tal de garantir la coherència i la unitat de l'experiència pilot, es va nomenar un director a escala de xarxa JE, del qual depenen els tres directors de la NEI dels centres pilot.

El PIEP de la NEI va ser un programa estructurat en sis blocs que van comprendre més de 450 hores d'acompanyament. L'experiència va començar amb nou setmanes d'alliberament del professorat (educadors substituïts van cobrir-los a les aules). D'aquestes nou setmanes, dues van ser en règim residencial al Monestir de les Avellanès i, la resta, al CETEI de Jesuïtes Bellvitge. Durant aquest període es van treballar aspectes com ara la pròpia espiritualitat (principalment a les Trobades de Vocació Professional), el nou Model d'Ensenyament i Aprenentatge (MENA), la neurociència, el joc i la pedagogia per projectes. Els darrers blocs es van dedicar a definir els elements necessaris per a la construcció dels projectes, com treballar-los a l'aula i com avaluar-los. Finalment, des del PIEP es va projectar una setmana tipus de la NEI i altres elements de la nova etapa.

L'experiència pilot de la NEI es va dissenyar per ser realitzada en dos cursos lectius (2014-2016). Durant el primer curs es va dur a terme únicament a 5è de primària i 1r de l'ESO, i durant el segon curs s'hi va sumar 6è de primària i 2n de l'ESO.

3.2. Elements descriptius bàsics de la NEI

Com dèiem, la NEI és una de les experiències pilot que materialitzen el *com* del projecte Horitzó 2020, i que comprèn els cursos de 5è de primària a 2n de secundària. Per entendre amb més profunditat de què parlem exactament, en aquest apartat descriurem les seves vuit característiques bàsiques.

3.2.1. Alumne

A la NEI, l'alumne és un membre actiu i el centre del procés d'ensenyament i aprenentatge que treballa tant individualment com en equip amb els seus companys. La metodologia d'aprenentatge cooperatiu es fonamenta en el fet que els alumnes treballen junts sobre diversos àmbits del currículum; desenvolupen aprenentatges complexos de forma significativa, autèntica i autònoma per potenciar el seu propi aprenentatge i els de la resta del grup; construeixen productes i resultats tant acadèmics com de naturalesa personal que els afecten a ells i als professors involucrats.

L'alumne compta amb la guia dels docents, que l'ajuden en el foment de l'autoconeixement i l'esperit crític amb l'objectiu que pugui construir el seu projecte vital. El desenvolupament del projec-

te vital integra els àmbits de l'autoconeixement de l'alumne, de si mateix i del seu creixement personal cap a l'autonomia, la iniciativa i la disposició de criteris personals, que orientin la interacció i l'obertura a altres.

3.2.2. Equip docent

L'experiència pilot de la NEI promou l'acció docent en equip en una proposta en què dos o tres docents condueixen i lideren conjuntament el procés d'aprenentatge dels alumnes i funcionen com un equip reduït amb titulació polivalent, que treballa a l'aula i avalua conjuntament un mateix grup d'alumnes. Es fan càrrec de la tutoria compartida dels alumnes i planifiquen i programen l'organització setmanal de continguts, metodologies, espais i temps (sense horaris setmanals fixos de matèries). A través de la interacció i el lideratge compartit entre aquest grup de professors, s'enriqueix la construcció dels esquemes, guies i orientacions, la dinamització i la resposta a les necessitats dels alumnes. Cada docent fa de tutor/a d'un grup reduït d'alumnes i, a la vegada, amplia l'actuació a la resta del grup classe de forma immediata quan es produeix una situació que requereix orientació i suport.

En aquest context, la influència educativa del professorat s'entén com una ajuda externa al procés, ja que l'aprenentatge és propi i individual de cada alumne. L'acció docent s'adequa a les diferències individuals dels alumnes tot respectant les diferències que es donen entre ells i les variacions múltiples en les formes d'aprendre.

Així, els professors de les diferents aules constitueixen una veritable comunitat de pràctica pedagògica. Des d'aquesta perspectiva, el procés educatiu considera els docents no només com a individus, sinó com a una unitat social associada al treball per projectes específics. Finalment, exerceixen el lideratge distribuït com a procés d'influència compartida en les accions a les aules, en les decisions envers temes prioritaris i en el guiatge d'altres professors.

3.2.3 Continguts

El currículum escolar s'ha prioritzat atenent a criteris sociològics, psicològics, epistemològics i pedagògics, tenint com a fita principal respondre a les noves demandes socials, les competències i els con-

tinguts d'aprenentatge essencials per a un exercici ple de la ciutadania pròpia del segle en què vivim. Per això, és fonamental la tasca de repensar-lo des de l'essencial, l'imprescindible i l'irrenunciable i descarregar-lo de l'excés de continguts que han caracteritzat la majoria dels sistemes educatius. En aquest replantejament sobre què ha d'ensenyar-se i aprendre s'identifiquen, preferentment, set focus competencials prioritaris: la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la resolució de problemes, les habilitats digitals, la interioritat, l'aprendre a aprendre i els valors socials.

A la NEI, els continguts es relacionen amb les competències que es volen desenvolupar i es treballen, fonamentalment, a través de projectes. Els docents han de disposar d'un bon coneixement dels mecanismes que influeixen i condicionen l'aprenentatge dels alumnes i ajudar-los en la construcció de significats per establir relacions entre el que ja saben i les noves propostes de continguts d'aprenentatge.

3.2.4. Metodologies

L'orientació metodològica del procés d'ensenyament i aprenentatge a la NEI es canalitza, essencialment, a través de la realització de projectes, i se centra principalment en el treball cooperatiu entre alumnes.

El treball per projectes adopta un espai important en l'aprenentatge dels alumnes i l'acció docent perquè es mostra com a un mètode molt eficaç per a la incorporació de processos i de procediments com ara la planificació, la comunicació, la resolució de problemes i la presa de decisions complexes, alhora que permet el tractament globalitzat i contextualitzat dels continguts a aprendre.

L'aprenentatge cooperatiu és una de les metodologies actives centrades en l'alumne que promou el model pedagògic de la NEI i que contribueix al desenvolupament de les habilitats de pensament d'ordre superior, augmenta la motivació i la millora de les relacions interpersonals entre els iguals. En efecte, promou l'anàlisi, el debat i la discussió continua, de tal forma que ajuda als alumnes a clarificar la comprensió dels temes i materials treballats durant les classes i a construir el seu propi coneixement, valorant la dinàmica grupal i col·lectiva com a font principal en la construcció de coneixement.

3.2.5. Avaluació

L'avaluació és una eina en la millora de l'ensenyament i de l'aprenentatge i, específicament per als alumnes, una forma cabdal d'autoregulació. Perquè això sigui així, els objectius de l'avaluació han de ser, d'una banda, ajustar el tipus i grau d'ajuda educativa del professorat a les necessitats de l'alumnat (avaluació formativa), i de l'altra, implicar els estudiants en la gestió de l'activitat personal d'aprenentatge per aconseguir els objectius marcats (avaluació formadora). S'entén per tant l'avaluació com a un instrument utilitzat pel professor per sostenir o recolzar la presa de decisions d'ajust de l'ajuda educativa, no tan sols amb una clara finalitat sumativa.

En aquesta mateixa línia, el sistema d'avaluació ha de facilitar contínuament informació sobre com s'aprèn i, alhora, disposar d'espais suficients per poder oferir un retorn als alumnes sobre el seu aprenentatge, doncs es tracta d'un factor essencial per optimitzar la qualitat de la docència. La coavaluació entesa com a l'avaluació del treball dels altres, i l'autoavaluació, són també instruments que s'incorporen perquè l'estudiant percebi el grau d'aprenentatge assolit.

3.2.6. Famílies

La família, juntament amb l'escola, són els dos contextos fonamentals per al desenvolupament dels infants. Per aquest motiu, cal promoure l'establiment d'un vincle de suport que afavoreixi el potencial educatiu de tots dos àmbits. Les famílies, juntament amb els alumnes i els professors, formen l'esquelet del nou model pedagògic aplicat a la NEI.

Les famílies participen i col·laboren en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumne, a través de la porta oberta pel treball per projectes. Així mateix, a través de les noves eines comunicatives, com el blog de classe, potencien els canals per a la coordinació en benefici de l'aprenentatge dels infants.

3.2.7. Espais

El Model Educatiu de Jesuïtes Educació integra canvis significatius dels espais físics de les escoles de la xarxa i és una de les apostes més agosarades i decidides del procés de transformació profunda de l'educació a la xarxa JE. L'objectiu dels nous espais i mobiliari és servir de contenidor del nou

procés d'ensenyament i aprenentatge que s'ha posat en marxa a la NEI, i aconseguir un nou ambient i unes noves possibilitats de treball i relació per als alumnes i professors. Es tracta de nous espais més amplis i més enllà de l'aula, alegres, amb colors, ben il·luminats i minimitzant el soroll. Es privilegia el treball en espais oberts i il·luminats, amb panells de vidre, per fer que la llum natural sigui un material més amb què treballar.

S'han dissenyat noves aules, amb nou mobiliari adaptable a diverses formes de treball i espais diferenciats, amb grades i taules que permeten canviar-ne fàcilment la distribució i treballar per grups segons les necessitats. El disseny de l'estructura, els espais i el mobiliari de l'escola afavoreix interaccions, comunicació i relacions entre els alumnes. La disposició dels mobles, objectes i materials promouen diferents opcions de treball individual o en equip per desenvolupar diferents situacions en el procés d'aprenentatge: resolució de problemes, experimentació, debat, exposició, etc.

3.2.8. Organització

L'establiment del nou model educatiu implica canvis importants que influeixen en l'organització de l'acció docent i d'aprenentatge en l'aula i en la dinàmica general de les escoles. La NEI s'organitza en grups d'aula de 50-60 alumnes treballant sempre amb 2-3 professors simultàniament, tot fent un ús flexible del temps i adaptant l'agrupament dels alumnes i la seva composició en funció de les finalitats. Els professors especialistes s'incorporen al treball a l'aula. S'estructura la setmana tipus en base al treball per projectes sense horaris fixos i tots els professionals són incorporats a l'equip docent (el consiliari; el Departament d'Orientació Psico-pedagògica, DOP; i la Tècnica de Gestió, TEG).

El nou disseny incorpora un sistema d'organització per donar resposta als reptes docents i d'aprenentatge, tot integrant les propostes d'innovació educativa del MEJE i atenent les necessitats dels alumnes, de l'equip d'educadors i els recursos disponibles.

3.3. Centres on s'ha realitzat

L'experiència pilot de la NEI es va posar en marxa, el setembre del 2014, a tres centres de la xarxa de Jesuïtes Educació de Catalunya: Jesuïtes El Clot, Jesuïtes Lleida i Jesuïtes Sant Gervasi.

Pel que fa als centres on implementar la NEI, la ideació d'una experiència pilot en xarxa va suposar engregar un procés obert a les vuit escoles de JE perquè aquestes valoressin acollir-se a la realització de l'experiència. Com a resultat del procés de discerniment, els equips directius dels centres van decidir postular les seves escoles com a candidates, rebent tres centres el vistiplau de la direcció general. Per tal de seleccionar els centres en què s'implantarien les experiències pilot es va demanar als equips directius de cada escola que consideressin l'oferta i, en el cas que se sentissin il·lusionats i capaços de dur-la a terme, presentessin la seva candidatura.

4. Metodologia i instruments d'avaluació

Per abordar la programació i l'avaluació d'aquesta experiència pilot, hem desenvolupat una metodologia específica del procés d'ensenyament i aprenentatge innovador de la NEI, que beu de la Teoria del Canvi i que hem denominat MIRARI. A través d'aquest instrument es pretén avaluar l'impacte en els nostres alumnes del model de persona que busquem educar a través del projecte Horitzó 2020 i que es basa en l'aprofundiment del projecte vital. En aquest capítol expliquem el disseny metodològic emprat en aquesta avaluació i en detalllem breument els instruments que el componen.

4.1. El model lògic i la Teoria del Canvi a la NEI

Com hem descrit prèviament, l'objectiu final de les innovacions i els canvis en el nostre procés d'ensenyament i aprenentatge introduïts a la NEI és contribuir a formar persones conscients, competents, compromeses, compassives i creatives. Aquesta és la nostra missió educativa i el model de persona sobre el qual volem influir i realitzar un impacte. De forma coherent, per comprovar si estem avançant en el nostre propòsit i amb quina intensitat, hem iniciat aquest exercici d'avaluació.

Amb aquest objectiu en ment, l'avaluació de la NEI que hem dissenyat pren com a model de referència el model lògic o Teoria del Canvi, provinent de la transformació d'entorns socials, i l'adaptem a les necessitats i particularitats de l'avaluació d'un programa d'innovació educativa com la NEI.

Així, recull d'aquesta eina metodològica la idea de desenvolupar una intervenció basada en el principi d'una cadena d'hipòtesis de causa-efecte: recursos, activitats, resultats i impactes. És a dir, quin és l'objectiu que persegueixen tots aquests canvis, i per tant, quin és l'impacte en els alumnes que aquest canvi ha d'aconseguir, en termes de model educatiu.

L'elaboració de les diferents cadenes de resultats es comencen a elaborar des dels impactes esperats i, seguidament, es justifiquen les relacions de causa-efecte cap a les activitats o recursos requerits. Alhora, com que estem actuant en sistemes socials complexos, les assumpcions i les evidències, així com els factors externs que hi poden influir d'una manera o una altra, han d'estar identificats en cada part de la cadena.

A través d'aquest model lògic és mostra la ruta utilitzada (i les passes que cal realitzar) per arribar a la Missió del projecte de JE. Aquest mapa basat en un model lògic revela què causa què i en quin ordre. Un model lògic també representa el raonament que hi ha al darrere de les diferents iniciatives i l'explicació del perquè un programa funciona o no. Això és la Teoria del Canvi o la justificació d'un model lògic. En definir el problema o l'oportunitat, i mostrar com respondran les activitats executades (interventores), un model lògic fa explícites les suposicions que es troben darrere de les iniciatives avaluades.

4.2. El MIRARI com a eina específica

La concreció metodològica del model lògic en els diferents elements de l'avaluació de la NEI l'hem anomenat MIRARI, agafant les inicials dels elements que caldrà desenvolupar: Missió, Recursos, Activitats, Resultats i Impactes (Taula 1).

Aquesta eina ens ha de permetre entendre i explicar la seqüència de fets que han de dur des de les diferents accions desenvolupades fins als objectius esperats. Així, després de definir on es vol arribar (model de persona establert a la Missió), s'han identificat els Recursos dels que disposem, s'han dissenyat les Activitats educatives que es consideren adients i els Resultats esperats que, al seu torn, ens han de conduir als Impactes desitjats.

Els **recursos** són, primerament, els alumnes dels nostres centres i, seguidament, els educadors, que engloben els docents i el personal de gestió,

l'espai físic amb els metres quadrats útils, el mobiliari, la tecnologia, el currículum oficial, la biblioteca, el temps, etc.

Les **activitats** són totes aquelles dinàmiques o accions que es realitzen amb els recursos disponibles i que han de ser dissenyades i realitzades per aconseguir els resultats i impactes esperats, d'acord amb la missió educativa (model de persona), la metodologia decidida (MENA) i, com hem assenyalat, els recursos disponibles.

Els **resultats** són els tangibles que esperem generar d'acord amb el disseny de les activitats. Parlem aquí, en efecte, de resultats acadèmics i també de fites assolides en el desenvolupament de competències, habilitats i valors. Volem assolir resultats integrals, d'acord amb les activitats dissenyades; és a dir, resultats en tots els àmbits de la persona que volem educar.

Finalment, els **impactes** són els canvis assolits en els alumnes, d'acord amb el model de persona (Missió educativa), i que es deriven del programa realitzat.

Amb el MIRARI es vol aterrar el model lògic d'una forma sistemàtica i visual per presentar i compartir les relacions entre els recursos dels quals es disposi per implementar les accions, les activitats que es pensen realitzar per aconseguir-ho i els canvis o resultats que s'espera obtenir per tal de donar resposta a la Missió.

El MIRARI es complementa amb aquells factors que justifiquen l'actuació i els elements que poden posar en risc el seu correcte desenvolupament. Parlem de les hipòtesis de partida, les evidències empíriques existents i els elements que no podem controlar de forma directa. És molt important explicitar de forma clara quines són les hipòtesis de partida quan es dissenyen les activitats i es pren la decisió de posar-les en marxa en una aula, quins resultats caldrà completar i, finalment, quins impactes ens plantejem aconseguir.

Per tal de sustentar al màxim aquestes hipòtesis de partida, és indispensable cercar evidències d'altres experiències o estudis. Si ens movem en l'àmbit de la recerca aplicada, té més sentit que mai partir de les evidències empíriques existents respecte a l'acció proposada. Caldrà consultar els estudis realitzats sobre el nostre camp i incorporar-ne les seves conclusions. Les evidències existents ens ajudaran a avançar.

Taula 1

Mi	R	A	R	I
Missió	Recursos	Activitats	Resultats	Impactes
Assumpcions		Evidències	Factors externs	
Prendre com a vertaderes certes consideracions en relació amb un fet		Assumpcions amb recolzament científic	Variables no controlables que tenen incidència en els impactes a mesurar	

Finalment, el tercer concepte fa referència als elements que es poden controlar de forma directa en el procés d'ensenyament i aprenentatge. Cal tenir en compte que no tots els factors estan directament sota el control de la NEI i que alguns d'ells poden ser molt influents en el decurs de les hipòtesis de partida. Per tant, d'acord amb aquesta metodologia, és molt important identificar i anotar aquests elements i tenir-los sempre presents.

4.3. Els essencials de la NEI: nucli de la transformació

En base a la missió educativa (Model de persona), i les opcions metodològiques (MENA), s'han dissenyat, d'acord amb els recursos disponibles i cercant l'impacte en els alumnes, un conjunt d'activitats que hem anomenat Essencials. Són les següents:

- *Acompanyament de l'alumnat.* Els educadors realitzen un acompanyament intens i profund de l'alumnat i programen espais i aturades individuals per reflexionar, inspirar i eixamplar horitzons. Els alumnes tenen dos o tres tutors centrats en el seu grup i, per tant, més d'una referència adulta amb qui emmirallar-se. A més, l'organització flexible de l'etapa permet atendre les necessitats dels alumnes sempre que calgui.

- *Aprenentatge significatiu i competencial.* El treball per projectes esdevé l'eina principal de l'aprenentatge. Es parteix d'un repte inicial, que dona un focus real i amb sentit, i el qual s'assoleix seguint una aproximació multidisciplinària que fomenta les competències. Darrera d'aquesta actuació, es troba el supòsit que generar entorns de treball que tinguin sentit en el moment vital dels alumnes, i a través dels quals puguin desenvolupar les seves competències, és clau per aconseguir un aprenentatge que es perpetui en el temps i que sigui fonament de la transferència de coneixement i l'assoliment d'altres posteriors.

- *Aprenentatge cooperatiu.* El treball en equip ha esdevingut una competència fonamental a la nostra societat, oferint les eines per tenir èxit en aquest àmbit. El treball per projectes, i la resolució del repte plantejat, només és possible a través de la distribució de tasques i el foment de les interaccions entre els alumnes. Efectivament, permet saber desenvolupar diferents rols, aportar a l'equip per assolir un objectiu comú i créixer en les pròpies habilitats socials.

- *Docència compartida.* El nou model proposa un treball docent en equip polivalent i complementari que actui de forma planificada. La codocència permet actuar simultàniament en diversos nivells pedagògics per tal que l'alumne disposi de tot el que necessita per a l'aventura d'aprendre. Alhora, exemplifica davant l'alumne el treball en equip, la integració del coneixement i el lideratge distribuït. Per aquest motiu, a la NEI es passa d'un únic docent a l'aula a tres treballant conjuntament, cadascú des de la seva especialitat (àmbit de llengües, de socials i humanitats, i de ciències), i encarregant-se alhora de la tutoria, l'acompanyament de l'alumnat i la dinamització de l'aula.

- *Inici i final de setmana.* Un alumne que té clar els objectius d'aprenentatge té més oportunitats per tenir èxit en el seu desenvolupament. És per això que es dedica un temps a l'inici i al final de la setmana a enfocar i avaluar l'aprenentatge, per tal de definir-ne les metes i, finalment, comprovar-ne els progressos i les dificultats i fer propostes per al treball de la setmana següent.

- *Inici i final del dia.* El primers minuts del dia es destinen a la pausa i la reflexió, amb una estreta relació amb el projecte vital dels alumnes, mitjançant una dinàmica senzilla per prendre consciència del dia que inicien. El final de dia, en canvi, és un moment de recolliment i reflexió sobre allò viscut i après al llarg de la jornada.

- *Llibreta del projecte vital.* Aquest és un element clau per al viatge interior amb projecció exterior que es promou des de la Nova Etapa Intermèdia. Es tracta d'un recull personal orientat a cultivar la interioritat i desenvolupar el sentit de la vida pròpia, consistent a registrar les vivències i experiències viscudes, les metes personals i els esforços i dificultats per assolir-les. Passar una emoció pel cap i pel cor no és suficient, plasmar-la de forma escrita en potencia el record i la importància, permetent fer una relectura i projectar-se al futur. Aquesta eina permet anar construint el projecte vital i la dimensió espiritual dels alumnes.

- *Projecte Crea.* A diferència de la resta de projectes, en què l'inici el defineix un relat motivador, en aquesta cas és l'alumne qui tria el repte i la manera de donar-ne resposta. Els alumnes s'agrupen per àmbits d'interès amb companys dels cursos del mateix cicle amb l'objectiu de fer una creació col·lectiva, la qual finalitza amb una mostra als pares i mares. Aquí s'entén la creativitat com un espai de possibilitats àmplies a través de les quals els alumnes poden triar entre diferents àmbits, com ara el tecnològic, el literari, el fotogràfic, el musical, el científic, les arts plàstiques o el compromís social, entre d'altres.

- *Projecte Lector.* Aquesta actuació espera despertar l'interès per la lectura i els llibres facilitant experiències lectores gratificants i compartides, a través de la ampliació de l'oferta amb una proposta d'itineraris temàtics i del foment de les recomanacions i l'intercanvi d'opinions dels propis alumnes. La NEI s'interessa perquè el gust per la lectura es consolidi i sigui una constant a la vida. Per això, els alumnes poden triar els títols que llegeixen entre 200 llibres organitzats per itineraris lectors i diferents dificultats. Triar els títols, llegir i compartir el que s'ha llegit conformaran el recorregut d'aquestes sessions.

4.4. La construcció del MIRARI de la NEI

Com s'ha descrit prèviament, l'adaptació metodològica del model lògic a la nostra experiència pilot l'hem anomenada MIRARI. Doncs bé, amb l'objectiu d'ajudar a ordenar les diferents innovacions introduïdes a la NEI, hem descrit un MIRARI per a cadascun dels nou essencials que la defineixen, explicitant-ne tots els components descrits amb anterioritat.

D'aquesta manera, hem dissenyat nou fulls de ruta diferenciats que, conjuntament, constitueixen el corpus clau de la innovació educativa que ens ocupa. Aquests MIRARI es configuren com una eina per dissenyar i planificar la NEI, organitzant els diferents elements i permetent-ne el seguiment, la gestió i l'avaluació posterior.

4.5. Tipus d'avaluació

Des dels orígens de l'Horitzó 2020, la voluntat d'avaluar les diferents experiències pilot que s'anesin executant va ser una premissa irrenunciable, convençuts que només des de la cerca d'evidències i l'obtenció d'indicadors mesurables podríem avançar i replicar aquestes innovacions a la resta d'escoles de la xarxa de JE en un procés de millora contínua. Amb aquest objectiu en ment, l'avaluació s'ha dividit en dos exercicis, que mesuren i recullen dades de diferents fases de la seva implantació: l'avaluació de procés i l'avaluació d'impacte.

4.5.1. Avaluació de procés

Al any de la instauració d'aquesta nova etapa educativa, la NEI, es va fer una avaluació de procés que va retre comptes del grau d'implantació de les diferents innovacions planificades, posant la mirada en els recursos, les activitats i el seguiment dels primers indicadors obtinguts en el desplegament de l'experiència pilot, sempre d'acord amb el disseny previ establert. A través d'aquesta avaluació es va identificar:

- El grau en què l'experiència pilot de la NEI responia al MEJE.
- Els punts forts de l'aplicació del MEJE i els àmbits que requerien accions de millora per avançar en la implantació de la NEI.

Aquest tipus d'avaluació de l'experiència pilot de la NEI es va estructurar al voltant dels vuit elements descriptius bàsics que la defineixen (vegeu apartat 3.2.), les seves categories i els indicadors principals que servien per mesurar-la. Per a l'anàlisi i contrast de les dades recollides sobre les dimensions avaluades, es va elaborar un índex per mesurar el seu grau d'implantació establert en un interval d'1 a 4, essent 1 el valor inferior i 4, el superior.

Fruit de la interpretació de les dades obtingudes envers el grau d'implantació de les vuit categories, juntament amb la informació obtinguda dels equips de professors, es va elaborar un pla d'ac-

ció de millora de l'experiència pilot de la NEI. En aquest document s'inclouen les propostes d'innovacions i revisions per executar-se al llarg de dos cursos acadèmics i que afecten diferents àmbits responsables, des de l'equip de direcció i de professorat, a la direcció general, entre d'altres.

4.5.2. Avaluació d'impacte

En l'avaluació d'impacte, de la qual ret comptes aquest informe, la pregunta és una altra. Aquest exercici esmerça esforços en obtenir evidències sobre l'impacte en els alumnes que provoca el pas per l'experiència pilot de la NEI en relació amb la Missió de JE. És a dir, si s'està obtenint un impacte en referència a que els alumnes esdevinguin competents, conscients, compassius, compromesos i creatius.

Amb l'objectiu d'obtenir la informació necessària per avaluar l'eficàcia de la NEI, hem aprofitat que aquesta experiència pilot s'ha desenvolupat en tres de les vuit escoles de la xarxa per fer una avaluació d'impacte basada en un mètode quasiexperimental. Per aquest motiu, s'ha definit un grup d'intervenció (participant en el programa) i un altre de comparació (que no participa en el programa) en un mateix període d'observació. A diferència dels mètodes experimentals, els quals es basen en l'aleatorització de la participació en la intervenció, en aquesta metodologia la selecció de la mostra es basa en la màxima similitud entre els dos grups d'anàlisi.

Idealment, per tal de validar el mètode, es requeririen observacions addicionals de preintervenció, tant per a participants com per a no participants (tècnica quasiexperimental de les dobles diferències). Aquesta pràctica, poc freqüent en el món de l'educació, ens permetria afinar i comparar millor els impactes dels diferents models del procés d'ensenyament i aprenentatge. Malgrat que en aquest primer exercici no hem pogut obtenir aquestes observacions és una de les millores sobre les quals treballarem per a la seva incorporació en futures avaluacions.

4.6. Tipus ideals d'impacte

El procés d'avaluació d'impacte es planteja com una recerca aplicada que va més enllà dels recursos i activitats dissenyades i apunta als impactes a mig i llarg termini que es reflecteixen en els alumnes en

forma d'aprenentatges, marcs mentals i conductes. Atès que els impactes esperats poden ser d'índole diferent, n'hem definit tres tipus ideals, segons la seva naturalesa: comportament, marc mental i aprenentatge.

4.6.1. Comportament

Fa referència als canvis en la conducta o en la capacitat de conduir-se; és la capacitat de fer quelcom de manera diferent a com s'hauria fet prèviament. Aquest grup d'impactes es tornen visibles a través dels productes, no de manera directa. Això vol dir que es percebrà de forma indirecta a través dels seus resultats, segons el que siguin, escriguin o realitzin els alumnes.

4.6.2. Marc mental

Quan parlem dels canvis en el marc mental estem assumint un impacte en la persona que perdura al llarg del temps i que modifica la forma de concebre i entendre el món i les relacions entre les persones, és a dir, els valors i les creences. En aquesta categoria s'exclouen els canvis circumstancials o de curta durada, els quals no es consoliden de forma permanent en les persones.

4.6.3. Aprenentatge

Aquesta tercera categoria incorpora els impactes que són producte de l'experiència i que s'adquireixen a través de la pràctica, l'observació o el mimetisme. En aquest grup s'inclou aquella nova assimilació, possiblement no consolidada de forma habitual en els estudiants, però que ja forma part del seu corpus de coneixement, malgrat que no necessàriament ha modificat encara la seva conducta rutinària.

5. Disseny d'investigació i accions desenvolupades

Aquesta avaluació és el primer exercici dissenyat per extreure quin ha estat l'impacte en els alumnes que han cursat dos anys de la NEI, en termes d'esdevenir persones conscients, competents, compassives, compromeses i creatives. En aquest capítol es descriu com s'ha dissenyat la nostra investigació per arribar a aquesta fita. Per fer-ho, les properes pàgines es destinaran a retre comptes de com ente-

nem l'avaluació que hem realitzat, les limitacions metodològiques i en seu abast; *qui* ens ha acompanyat en aquesta aventura; i *on* hem aplicat el treball de camp per obtenir les dades necessàries per tal de donar resposta a la nostra pregunta de recerca.

5.1. L'avaluació d'impacte com a procés iteratiu en successives onades

La mostra utilitzada en aquesta avaluació comprèn dos anys sota el format de la NEI, per la qual cosa només recull informació d'un petit període de l'escolarització global d'aquest alumnes; ni tan sols representa una etapa completa.

Per aquest motiu, en aquesta primera aproximació no busquem tant uns resultats empírics concloents com afinar i calibrar els instruments d'avaluació en la primera experiència pilot, després de dos anys de funcionament, d'acord amb el compromís públic que va contreure Jesuïtes Educació en el moment d'iniciar-la.

Assumint la complexitat i la dificultat d'aquest repte, entenem que aquest exercici constituirà una primera onada, i que les posteriors onades que la succeiran en els pròxims anys ens permetran ajustar i millorar la metodologia d'avaluació i els instruments de mesura, d'acord amb les aportacions dels diferents grups de recerca participants, així com d'altres que puguin intervenir en un futur.

Únicament d'aquesta manera progressiva entenem que serà possible assolir el nostre objectiu ulterior: construir un sistema d'avaluació que sigui capaç de revelar dades objectives vinculades al Model educatiu de JE a les escoles i que permetin avaluar-ne el seu impacte de forma rigorosa i objectiva.

5.2. Els impactes esperats a la NEI

Partint de la definició de la Missió de JE es concreta i defineix, per a l'edat en el moment de finalització de la NEI, un desglossament i una especificació de la persona Conscient, Competent, Compassiva, Compromesa i Creativa. Aquest treball, inèdit i necessari, ha convertit la definició de les C en 75 impactes esperats en els alumnes.

Aquests 75 impactes esperats es classifiquen segons els tres tipus ideals definits en la literatura especialitzada i, posteriorment, es relacionen amb cadascun dels instruments d'avaluació que s'han dut a terme en aquest informe.

D'aquesta manera, hem definit un quadre de comandament que estableix un nexa entre cada resultat esperat i la via per la qual n'obtidrem la mesura.

5.3. La coordinació del procés per part del CETEI

El CETEI, com a node d'innovació i recerca de la xarxa de JE, és qui ha coordinat des de l'inici tot el procés d'avaluació, malgrat que ha exercit rols diferents en cadascuna de les actuacions realitzades, segons la naturalesa de cadascuna.

Així, pel que fa a l'observació (avaluació de procés), el CETEI la va realitzar de forma directa durant el curs 2014-2015, mentre que en l'avaluació d'impacte ha exercit una doble funció.

Per una banda, s'ha encarregat de coordinar les accions realitzades pels grups de recerca externs que hi participen i n'ha realitzat directament unes altres, per tal d'obtenir les evidències necessàries i completar la recollida d'informació del màxim d'impactes en el model de persona definit en la Missió.

Per una altra banda, ha recollit les conclusions de tots els estudis externs i interns per elaborar el present informe d'avaluació de la Nova Etapa Intermitja.

D'aquesta manera, pel que fa a l'avaluació de la NEI, el rol del CETEI es pot resumir en quatre accions principals:

- Col·laborar en la creació i definició del MIRA-RI de la NEI, conjuntament amb l'equip directiu d'aquesta nova etapa.
- Realitzar de forma directa l'avaluació de procés al llarg del curs 2014-2015 i realitzar i lliurar l'informe final la tardor del 2015 per iniciar el procés de calibratge i millora de l'experiència pilot de la NEI.
- Coordinar la realització de l'avaluació d'impacte de la NEI, tot assegurant la participació i implicació dels tres grups de recerca col·laboradors i realitzant també, de forma directa, algunes accions pròpies.
- Rebre els informes de cadascun dels grups de recerca, elaborar els informes propis de les accions d'avaluació endegades, integrar i relacionar les conclusions i redactar l'informe final d'avaluació d'impacte amb les seves conclusions i recomanacions.

5.4. Els grups de recerca externs i el seu focus d'investigació

Davant aquest desafiament, Jesuïtes Educació ha dissenyat un projecte d'avaluació col·laborativa liderat pel CETEI i amb la col·laboració de diferents grups de recerca externs. Les particularitats, objectius i instruments que els defineixen es detallen en les següents línies⁴.

5.4.1. FLACSO Argentina, Àrea d'Educació. Equip liderat per la Dra. Sandra Ziegler

L'objectiu d'aquesta investigació va ser el d'aprofundir en una de les activitats essencials aplicades a la NEI, amb la voluntat de revisar els impactes que s'han produït en els alumnes des de la incorporació d'aquesta innovació educativa. Concretament, es va realitzar un treball exploratori al voltant de l'activitat de «Inici i final de setmana».

Aquesta activitat té l'objectiu de presentar als alumnes els objectius i l'agenda de treball que es posaran en marxa en el decurs d'una setmana escolar tipus. Una de les particularitats és que possibilita tant un exercici anticipatiu, d'explicació i vinculació adreçat als estudiants sobre les finalitats i la proposta guia per a una setmana, alhora que actua com un element autoregulator per a alumnes i docents, en la mesura que els compromisos de treball, fites i activitats que es desenvoluparan estan clarament indicats. Justament és aquesta característica la que permet que, un cop finalitzada la setmana, els alumnes es trobin en condicions de fer un balanç sobre els seus objectius i tasques encara pendents.

La recerca se centra en dos grups d'estudiants que comparteixen una sèrie de variables i atributs comuns (edats, característiques del centre educatiu al qual concorren, atributs socioeconòmics de les famílies d'origen, entre altres) però que estan vivint experiències escolars diferents. Pel fet que es tracta d'una diferència conjuntural (fruit de la dinàmica d'implantació progressiva de la NEI) es vol aïllar la manera en què els dispositius de canvi estan operant i quins resultats eventualment po-

den derivar-se de la seva aplicació. Per a això, es van dissenyar i validar instruments ad hoc alineats amb un seguit d'hipòtesis preliminars (detallades a continuació) i que es van analitzar a través del treball de camp. Els instruments elaborats es van aplicar en una mostra seleccionada a l'atzar entre els alumnes de 2n d'ESO de dues escoles de la xarxa, amb l'objectiu de comptar amb un grup d'intervenció i un altre de comparació. L'estudi és de tall qualitatiu i procura revelar un seguit de tendències, sense pretensions de plantejar projeccions que tinguin un criteri de representativitat sobre un univers més ampli més enllà dels casos indagats.

Les hipòtesis de partida de l'estudi són les següents:

- L'essencial d'inici i final de setmana, que explicita les tasques i fites a assolir, facilita un major domini sobre el propi procés de coneixement i aprenentatge en els alumnes.
- Contribueix al fet que els alumnes identifiquin els seus obstacles i èxits en relació amb la tasca escolar.
- Redefineix el treball dels docents i estudiants afavorint l'autonomia dels alumnes.
- Reestructura la tasca individual dels alumnes i ofereix un espai efectiu per al treball cooperatiu.

Per dur a terme aquesta investigació es van aplicar dos instruments qualitius diferenciats:

1. Qüestionari anònim de preguntes obertes que té l'objectiu de valorar com influeix la dimensió de grup en l'aprenentatge individual. Es va distribuir mitjançant suport electrònic i es van rebre un total de 54 respostes dels estudiants, 27 de cadascun dels grups seleccionats, intervenció i comparació, amb un total de 26 noies i 28 nois.

2. Grup focal, amb un guió estructurat. Aquest instrument cerca recollir informació sobre com els estudiants reconstrueixen les tasques escolars realitzades al llarg d'una setmana, i contribueix a clarificar i donar una idea de conjunt a la feina setmanal. Es van realitzar dos grups focals amb un total de dotze estudiants, sis (tres nois i tres noies) del grup d'intervenció i un altre grup focal amb la mateixa distribució del grup de comparació. L'elecció dels estudiants es va fer aleatòriament.

A partir de l'administració dels qüestionaris i dels grups focals, es van poder avaluar alguns dels impactes que estructuraven la metodologia de treball adoptada a la NEI, en poder-se comparar les

4. Per a un detall més ampli dels grups de recerca, l'objecte d'estudi, els instruments emprats i els resultats obtinguts, vegeu l'Annex I i II d'aquest informe.

respostes dels alumnes que participen del projecte innovador amb les de la resta d'alumnes. Les preguntes formulades van intentar copsar una sèrie d'elements que es consideren subjacents a la implantació de l'activitat d'inici i final de setmana, i que poden presentar aspectes diferencials en els estudiants pel que fa als propòsits de la tasca escolar i la seva estructura, l'organització temporal prevista i el caràcter del treball grupal.

Mitjançant les preguntes formulades es volen detectar les diferències en les modalitats de treball plantejades per l'escola, les concepcions dels alumnes sobre l'aprenentatge en termes de la seva planificació i gestió, així com de la identificació de les causes que puguin explicar l'èxit o fracàs en aquest procés. Així mateix, es pretén veure també alguns indicis que reflecteixin els impactes de les metodologies de treball en la importància que els alumnes concedeixen a les aportacions dels altres per reformular, si és el cas, les seves pròpies idees i per poder conèixer quina és la percepció dels alumnes sobre l'aprenentatge en l'activitat col·lectiva.

Tots els elements anteriorment esmentats formen part dels impactes definits prèviament en el disseny de l'activitat, i que s'associen com a resultats esperats en relació amb la implantació de l'essencial d'inici i final de setmana.

5.4.2. Blanquerna - Universitat Ramon Llull, Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació i de l'Esport. Equip liderat pel Dr. Josep Gallifa

L'objectiu principal d'aquesta investigació és extreure dades relatives a aquells elements incorporats en els sistemes educatius transformadors, com en el cas de la NEI, que tenen relació amb el pensament creatiu, els comportaments relacionats amb l'aprenentatge i les relacions personals, i els mapes mentals o representacions de l'alumnat.

Per dur a terme aquest objectiu es van utilitzar tres eines metodològiques:

1. Test de Torrance, que mesura el pensament creatiu, Torrance Test of Creative Thinking (TTCT). El barem d'aquest test està establert per a la població espanyola i pensat per aplicar a primària o secundària. Hi ha barems per a ambdues poblacions (EP i ESO) i consta de dos subtests.

- Expressió figurada, que avalua la creativitat a partir de compondre un dibuix, acabar un dibuix i

compondre realitzacions fent servir línies paral·leles. L'aplicació pot ser col·lectiva i requereix uns 30 minuts.

- Prova verbal, que avalua el nivell de creativitat verbal dels alumnes. Consta de quatre activitats: de suposició, de preguntes inusuals, d'usos inusuals i de millora d'un producte. L'aplicació pot ser col·lectiva i requereix 30 minuts.

Per a ambdós subtests s'obtenen mesures globals i, alhora, de cadascuna de les següents dimensions: originalitat (respostes noves i no convencionals), fluïdesa (nombre de respostes), flexibilitat (varietat de les respostes) i elaboració (detalls que milloren la producció creativa).

La mostra de l'estudi la van formar 170 alumnes (54% dones i 46 homes), dels quals 83 (49%) van ser del grup de comparació i 87 (51%) del grup d'intervenció.

2. Grup focal amb un guió estructurat, i validat per parells, per identificar els comportaments envers l'aprenentatge i les relacions interpersonals. Aquest és un instrument ad hoc per a aquesta avaluació i consta de 10 preguntes. Les dimensions que es prenen en consideració són dues:

- Competències per viure en un món complex o societat del coneixement.
- Competències per conviure en un món complex o societat del coneixement.

La primera dimensió se subdivideix en tres subdimensions: gestió de l'aprenentatge; gestió de les pròpies capacitats; gestió dels reptes i les oportunitats. La segona dimensió se subdivideix en dos subdimensions: gestió de la participació i la implicació, i gestió de les relacions interpersonals.

Es van realitzar quatre grups focals amb vuit alumnes cadascun. Dos grups focals per al grup d'intervenció (alumnes de 2n d'ESO) i dos per al grup de comparació (alumnes de 2n de la NEI). Els alumnes van ser seleccionats a l'atzar però mantenint un mateix nombre d'alumnes d'ambdós sexes.

3. Qüestionari individual amb escala Liker per analitzar els mapes mentals dels alumnes cap a diferents elements definitoris de la NEI. Aquest qüestionari *ad hoc* està format per 20 preguntes i va ser validat per tres persones expertes. Té com a objectiu explorar les autopercepcions dels alumnes dels dos grups (d'intervenció i de comparació) vers els seus processos d'aprenentatge o marcs mentals associats.

5.4.3. Equip d'investigació liderat per la Dra. Caterina Calsamiglia (CEMFI i Barcelona GSE) i el Dr. Moran Cerf (Kellogg School of Management)

L'objectiu principal d'aquesta investigació és estudiar l'impacte de la NEI en l'aprenentatge i les habilitats dels alumnes. Més concretament, es vol observar els efectes que aquest nou model pedagògic té en les característiques personals, habilitats cognitives i no cognitives i en les competències socioemocionals.

Per dur a terme aquest propòsit, s'han aplicat un conjunt d'instruments amb l'objectiu de mesurar la capacitat dels alumnes en les diferents habilitats descrites. Aquestes mesures combinen l'evidència científica disponible de diferents disciplines (psicologia, economia, neurociència i ciències del comportament), encara que pocs estudis les han treballat conjuntament per aconseguir els propòsits que persegueix aquesta investigació. Per tant, un segon objectiu és provar l'efectivitat de les mesures proposades per a l'estudi de les característiques i habilitats dels alumnes.

Aquest exercici s'ha realitzat en dues fases. En la primera, la fase pilot, realitzada el juny del 2016, es van testar les proves i mesures proposades, alhora que es van solucionar assumptes logístics d'implantació. En la segona, realitzada al desembre del mateix any, es van repetir les eines de la fase pilot però amb les millores introduïdes. Per fer l'estudi comparat s'han obtingut dades de 43 estudiants del grup d'intervenció i 53 del grup de comparació.

L'anàlisi dels impactes de la NEI en els alumnes es van dur a terme mitjançant tres grans blocs de mesures:

1. Qüestionaris d'autoavaluació, que analitzen trets i característiques personals, habilitats, expectatives i habilitats i estratègies socioemocionals. En concret, se n'han realitzat quatre.

El primer qüestionari, Big Five, organitza els trets personals en cinc grans factors de personalitat: meticulositat/diligència, energia/extraversió, simpatia/empatia, inestabilitat emocional, i intel·lecte/amplitud de mires.

El segon, el qüestionari de Locus de control, mesura la percepció de la persona sobre els factors que determinen i controlen els esdeveniments de la seva vida. Consisteix en quatre parelles de frases, una que expressa una idea relacionada amb el lo-

cus de control extern (fora del seu abast) i una amb el locus de control intern (determinat per les seves accions). L'alumne ha d'escollir amb quina se sent més identificat i definir en quina mesura se sent també proper en la que no ha escollit.

El tercer, Trait Emotional Intelligence Questionnaire, versió curta per a adolescents, mesura la intel·ligència emocional com un conjunt de competències, habilitats i facilitadors emocionals i socials que determinen la capacitat d'un individu per entendre's a un mateix, relacionar-se i ser empàtic. Està comprès per 30 preguntes curtes, dues per a cada una de les 15 facetes de la intel·ligència emocional detectades. Les respostes poden ser d'1 (totalment en desacord) a 7 (totalment d'acord).

El quart, el qüestionari 8-item Grit Scale per a nens mesura la perseverança i passió per als objectius a llarg termini a través de dos factors: la consistència d'interessos i l'assoliment de l'objectiu marcat. Consisteix de vuit preguntes amb cinc opcions de resposta: «gens semblant a mi», «no gaire semblant a mi», «una mica semblant a mi», «força semblant a mi» i «molt semblant a mi».

2. Exercicis i proves de comportament fent servir l'ordinador, dissenyats per crear un entorn en el qual l'alumne hagi d'utilitzar certes habilitats o capacitats que es volen estudiar. Se n'han realitzat tres.

La primera prova mesura els comportaments prosocials (compartir, consolar, ajudar...), accions dutes a terme per beneficiar els altres. A cada estudiant li apareix, aleatòriament, el nom de cinc companys de classe. De cadascun d'ells ha de respondre un seguit de preguntes destinades a avaluar el grau de freqüència pel que fa als seus comportaments agressius o prosocials.

Un altre exercici està configurat per proves matemàtiques que mesuren els processos complexos de pensaments o capacitats mentals d'ordre superior, les quals involucren l'aprenentatge d'habilitats crítiques. S'ha realitzat el problema dels cubs, que és de resposta oberta i vol conèixer si els alumnes són capaços de sortir dels problemes de matemàtiques tradicionals i establir una solució més àmplia.

Finalment, per mesurar els marcs mentals dels alumnes (percepcions envers les seves habilitats), s'ha realitzat un exercici matemàtic anomenat de les rajoles. Es tracta de quatre problemes de matemàtiques, relacionats entre ells, que van augmentant de dificultat. Al final de cada problema hi

ha un vídeo explicatiu sobre l'exercici i amb informació útil per resoldre el proper. Observant si es visualitza el vídeo o no s'obté informació sobre el seu marc mental.

3. Addicionalment, en una segona fase, es faran exercicis i proves de comportament utilitzant ordinador amb aparells d'electroencefalografia (EEG) per capturar, de manera senzilla i no invasiva, informació sobre l'activitat del cervell en diferents contextos, ja sigui durant la realització d'una tasca, davant d'algun estímul o en repòs⁵.

5.5. Les accions d'avaluació del CETEI

Pel que fa al quart grup de recerca, el CETEI, té l'objectiu de recollir i analitzar informació sobre tres elements innovadors de la NEI, per tal de mesurar-ne els impactes en l'aprenentatge, els mapes mentals i els comportaments dels alumnes. Es tracta de: l'autoregulació en el aprenentatge, el clima de l'aula i el Projecte lector. Addicionalment, s'ha realitzat una revisió en profunditat dels elements més lligats a les capacitats cognitives i les competències bàsiques dels estudiants de la NEI.

Al mateix temps, s'han realitzat dues anàlisis complementàries. Una sobre l'impacte de la NEI en els docents i, una altra, sobre la percepció dels progenitors d'aquesta etapa, atès que són dos actors que juguen un paper essencial en el procés d'ensenyament i aprenentatge i als quals se'ls atorga un paper decisiu en aquesta experiència pilot.

Pel que fa als docents, s'ha volgut estudiar l'efecte en els seus marcs mentals i la nova percepció que tenen de la docència, a més de l'impacte a nivell personal i la influència en la relació entre el professor i l'alumne. Quant als progenitors, hi ha la voluntat de copsar com han viscut ells el pas dels seus fills per la NEI. Aquestes dues accions ens serveixen d'alguna manera per triangular i contrastar amb alguns dels resultats obtinguts, no tant com a font directa per mesurar els impactes.

A continuació es detallen els instruments que s'han executat per assolir els objectius d'aquesta investigació:

1. **Qüestionari CEAM.** Mesura les estratègies d'aprenentatge i motivació i permet analitzar el nivell d'autoregulació. Dins del marc de l'avaluació de la NEI es va considerar que era imprescindible avançar en l'obtenció de dades que informessin sobre l'existència de diferències en les estratègies i la motivació dels alumnes. El supòsit que es troba darrere d'aquesta afirmació rau en el fet que la transformació del procés d'ensenyament i aprenentatge que s'impulsa a través d'aquesta experiència pilot fomenta l'autonomia i l'autoregulació de l'aprenentatge i es reforça amb actuacions directes a l'aula, com en l'essencial d'inici i final de setmana. Coherentment, es va buscar una eina d'anàlisi quantitatiu que mesurés aquests elements i aportés la informació i les evidències necessàries, la qual presentem en aquest informe.

Per tal d'obtenir les evidències necessàries per corroborar aquesta hipòtesi es va decidir fer ús del Qüestionari d'Estratègies d'Aprenentatge i Motivació (CEAM, per les seves sigles en castellà). Aquest és un qüestionari tipus Likert que mesura 10 ítems, 4 d'ells relacionats amb les estratègies d'aprenentatge i 6 amb la motivació, mitjançant 10 afirmacions cadascun. Les opcions de resposta es mesuren d'1 (totalment en desacord/gens/mai) a 5 (totalment d'acord/molt/sempre).

Amb la voluntat de mesurar els impactes de la NEI en les estratègies d'aprenentatge i motivació, es va passar el qüestionari al un grup d'intervenció, el juny del 2016. A l'inici del curs següent, i amb la voluntat de tenir una major diversitat de dades que enriqueix l'anàlisi, es va incorporar una nova generació del mateix grup d'intervenció, que era el grup poblacional més jove que entrava en els marges establerts pel CEAM. En les mateixes dates es va replicar l'acció a les dues generacions homòlogues d'un grup de comparació. Finalment, el qüestionari el va respondre un total de 349 alumnes, dels quals 211 eren del grup de comparació (112 de la generació del 2004 i 99 del 2002) i 138 del grup d'intervenció (72 de la generació del 2004 i 66 del 2002).

2. **Clima d'aula.** Els canvis en una aula de la NEI han estat molt destacats, des de l'espai físic a la docència, entre d'altres, fet pel qual es va consi-

5. Aquesta segona fase s'ha realitzat al febrer del 2017, en el moment de l'elaboració del present informe. Conseqüentment, els resultats i conclusions obtinguts no han pogut incorporar-se en aquesta primera onada d'avaluació de la NEI.

6. López, L. i Bisquerra, R. (2013): «Validación y análisis de una escala breve para evaluar el clima de clase en educación secundaria». *Psicopedagogía*, No. 5, pp 62-77.

derar necessari avaluar la percepció del clima de classe d'alumnes de 2n d'ESO. Amb aquest objectiu en ment, es va aplicar el qüestionari Escala Breu de Clima de Classe (EBCC) elaborat per López i Bisquerra (2013)⁶, compost per 11 ítems distribuïts en dues dimensions:

- La cohesió de grup, que inclou els factors de satisfacció i embolcall i també de cohesió entre iguals.
- La conducció del grup, que reuneix la relació professor-alumne, l'ordre, l'organització i l'orientació de la tasca.

L'EBCC és una escala tipus Likert que presenta quatre possibilitats de resposta: mai, de vegades, amb freqüència i sempre. Per poder analitzar i contrastar les diferents dades, hem construït un índex amb un interval entre 1 i 4, sent 1 l'inferior i 4, el superior. D'aquesta manera, hem pogut mesurar dues dimensions: la cohesió de grup que reflecteix un factor dinàmic horitzontal observable entre els membres del grup, i la conducció de grup que determina un factor de caràcter vertical (docent-alumne).

El qüestionari es va passar a dos grups d'estudiants de 2n d'ESO de dues escoles de la xarxa de Jesuïtes Educació, amb l'objectiu de tenir un grup d'intervenció i un altre de comparació. Les proves van ser realitzades al juny del 2016 a les dues escoles. La mostra està composta de 55 alumnes de 2n d'ESO, 27 de cada centre.

3. Projecte lector. El Projecte lector forma part de les innovacions de la NEI, la finalitat del qual és estimular el gust per la lectura a través de la reducció del nombre de llibres obligatoris i de donar una major llibertat en l'elecció. Els alumnes poden escollir els títols que llegeixen entre més de 200, organitzats per itineraris lectors i diferents dificultats. Addicionalment, s'habiliten dues hores lectives a la setmana. Una es dedica a la lectura autònoma, mentre que la segona és per a sessions de comprensió lectora i de gust per la lectura, molt més guiada per part dels tutors. Dins del projecte també es proporciona una eina, el blog del Projecte lector, per tal que puguin fer difusió i recomanació alhora que informar-se dels diferents llibres que es llegeixen a l'aula. Amb aquest espai es vol fomentar la comunicació i la deliberació sobre la lectura i fer-la sortir de l'espai més privat per portar-la al col·lectiu.

Es va crear un instrument *ad hoc* per obtenir les dades necessàries per avaluar-lo, consistent en una enquesta en línia, que es va distribuir als alumnes de la NEI, des de 5è de primària a 2n d'ESO, de tres centres de la xarxa on es du a terme aquesta experiència. En total es van rebre 1.030 respostes. Per cursos, les respostes es van distribuir de la següent manera: un 21,9% de 5è i un 20,5% de 6è, pel que fa a primària; i un 31,2% de 1r, i un 26,3% de 2n, pel que fa a secundària.

4. Competències bàsiques. En els inicis de la implantació de la NEI, i com a conseqüència del canvi disruptiu i sistèmic realitzat, hi havia el perill que es donés una disminució dels resultats en els nivells competencials estandarditzats oficialment.

Així, aprofitant que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya realitza anualment una prova en competències bàsiques en finalitzar l'etapa de primària i secundària a totes les escoles, es va considerar oportú analitzar-ne els resultats. Les últimes proves disponibles, i que es troben dins dels cursos de la NEI, són les que es van fer a 6è de primària a principis del 2016 i que van estar disponibles al juny del mateix any.

Els resultats d'aquestes proves es mostren en quatre rangs (baix, mitjà-baix, mitjà-alt i alt), on es distribueix la diferent població analitzada. Amb aquesta informació, es va dotar d'un valor a cada rang i es va multiplicar pel percentatge obtingut. El resultat es va estandarditzar per obtenir un resultat entre 0 i 10 tant per a les competències com per a les subcompetències. D'aquesta manera, es va ampliar la diversitat de resultats possibles i les opcions de comparació entre escoles i interescola al llarg dels anys analitzats.

La mostra analitzada va incloure tots els alumnes de 6è de primària de les vuit escoles de la xarxa de JE, entre els anys 2014 i 2016. L'experiència Pilot va començar l'any 2015 amb alumnes de 5è de primària. Per tant, aquests alumnes constitueixen la única generació NEI que entra en l'anàlisi. La resta d'anys analitzats no corresponen a cap curs d'aquesta experiència. Les competències analitzades estan agrupades en matemàtiques, llengua catalana, llengua castellana i llengua anglesa.

5. Nombre d'aprovat / suspesos / repetidors dels últims anys, per mesurar l'impacte de la NEI en els resultats acadèmics. Seguint amb la mateixa línia de l'anàlisi de les competències bàsiques, i

veure si la NEI havia tingut algun impacte en els resultats acadèmics, es va considerar analitzar les qualificacions i la taxa de repetició.

Es van recollir les notes dels alumnes que feien 2n d'ESO el 2015-2016 al llarg de quatre cursos acadèmics —des de 5è fins a 2n d'ESO— en les assignatures de català, ciències socials i ciències naturals de sis de les nostres escoles. Amb aquesta mostra es van poder analitzar 30.523 resultats acadèmics diferents. En tres dels sis centres aquesta generació ha viscut dos cursos d'experiència pilot de la NEI, 1er i 2n d'ESO, i dos en una primària sense NEI.

Aquesta recollida de notes va ser possible gràcies a l'existència de la Secretaria Acadèmica en Xarxa (SAX). Es tracta d'un òrgan de recent creació dins de Jesuïtes Educació que aglutina en un únic espai tots els serveis acadèmics de les vuit escoles de la xarxa. D'aquesta manera, s'ha pogut accedir a la informació de tot l'alumnat de forma ràpida, senzilla i homogènia.

6. Enquesta de satisfacció a les famílies dels alumnes que han finalitzat la NEI. Les famílies són, juntament amb l'escola, el context de desenvolupament més important dels infants, fet pel qual establir bones relacions entre ambdós és de suma importància. Saber com viuen i perceben aquesta innovació era una dada que s'havia d'incorporar en aquesta avaluació.

Es va dissenyar un instrument ad hoc per tal de recollir aquesta informació, consistent en un qüestionari en línia que va ser distribuït a tots els pares i mares dels alumnes de 2n d'ESO (aquells que finalitzaven la NEI al juny de 2016), dels tres centres en què s'ha implantat.

El qüestionari, tipus Likert, inclou 24 afirmacions per tal que es valorin de l'1 (totalment en desacord) al 5 (totalment d'acord), sempre en relació amb l'experiència del pas del fill/a per la NEI. Els 24 ítems, al seu torn, s'agrupen en quatre seccions diferenciades: sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge, espais, comunicació i participació de les famílies. Amb l'objectiu d'ampliar la informació quantitativa amb dades qualitatives, moltes respostes ofereixen un espai obert perquè les famílies puguin posar exemples concrets o elements addicionals que considerin oportuns.

El qüestionari es va distribuir la darrera setmana del curs 2015-2016 als pares i mares dels 350

alumnes de la NEI. En total van respondre 140 persones, sense que puguem saber amb certesa si corresponen a una resposta per família o per alumne. D'aquestes, 57 pertanyien a pares i mares d'alumnes de Jesuïtes Lleida (44,2%), 39 (un 30,2%) a Jesuïtes Sant Gervasi, i 33 (un 25,6%) a Jesuïtes El Clot.

7. Impacte de la NEI en els docents. Pel seu protagonisme dins de l'experiència pilot, així com pel coneixement exhaustiu sobre el seu desenvolupament, es va considerar pertinent recollir les valoracions dels docents implicats en el dia a dia a l'aula, i que han estat una part determinant d'aquesta transformació del model educatiu.

Amb aquest objectiu, es van realitzar sis Grups Focals i tres entrevistes, per tal de recollir les valoracions i opinions dels diferents docents dels tres centres que van participar en el Programa d'Incorporació a les Experiències Pilot I, i encara segueixen sent tutors/es de 5è i 1r, així com els tres directors de la NEI.

Tant els grups focals com les entrevistes personals es van estructurar al voltant de quatre blocs, amb la pretensió de cobrir els principals canvis impulsats per la NEI. A saber:

- Canvis en els marcs mentals dels docents després de dos anys d'experiència a la NEI pel que fa al model pedagògic i a la docència.
- Canvis en la relació que s'estableix amb els alumnes com a conseqüència del rol de tutor.
- Canvis en l'àmbit personal i professional (vocalió) fruit del pas per la NEI.
- Canvis en les relacions establertes amb les famílies.

Aquestes accions es van desenvolupar entre novembre i desembre del 2016 i hi van participar un total de 22 docents de 5è de primària i 1r d'ESO (6 de Jesuïtes El Clot, 9 de Jesuïtes Sant Gervasi i 7 de Jesuïtes Lleida) i 3 directors de la NEI.

5.6. Grup d'intervenció i grup de comparació

Les proves dels tres grups de recerca externs (Calsamiglia-Cerf, Blanquerna i FLACSO) van ser realitzades als alumnes de 2n d'ESO de dues escoles de la xarxa, amb l'objectiu de disposar d'un grup d'intervenció i un altre de comparació. La selecció d'aquests dos grups es va fer cercant la màxima similitud de les poblacions d'estudi pel que fa a les variables exògenes a l'àmbit educatiu dels centres i que

poden tenir un impacte en els resultats esperats.

- Grup d'intervenció. Aquest centre es va constituir en el grup d'intervenció en el qual es van focalitzar les proves dels tres grups de recerca externa, així com el qüestionari de clima d'aula del CETEI. Tots els instruments es van passar als dos grups de 2n d'ESO de la NEI.

- Grup de comparació. Aquest centre es va seleccionar com a grup de comparació, en el qual es van focalitzar les proves dels tres grups de recerca externa, així com el qüestionari de clima d'aula del CETEI. Tots els instruments es van passar als dos grups de 2n d'ESO.

- El CETEI ha passat el qüestionari CEAM a dues escoles i dos cursos diferents, provant d'establir la tècnica de les dobles diferències de forma temptativa. Així, en un centre en què està incorporada la NEI, l'han realitzat els alumnes de 2n d'ESO i els alumnes que van començar 1r d'ESO en el curs 2016-2017. Atès que el qüestionari CEAM està fet per a alumnes de secundària, el pretest va haver de ser realitzat als alumnes que recentment van iniciar aquesta etapa. En el centre de comparació es va passar el qüestionari als dos cursos esmentats per tal de poder realitzar la doble comparació, entre escoles i dins del mateix centre però en diferents cursos.

Adicionalment, ha realitzat 6 grups focals amb un guió semiestructurat a tots els docents de la NEI que van participar en el PIEP I, per tal de mesurar l'impacte d'aquesta experiència pilot en aquest grup de professionals. Així mateix, ha distribuït i tancat diferents enquestes per mesurar, per una banda, el Projecte lector i, en segon lloc, per obtenir també dades sobre el grau de satisfacció dels pares i mares amb alumnes cursant la NEI envers la nova etapa.

La resta d'informació analitzada i estudiada pel CETEI s'ha obtingut mitjançant la informació proporcionada pels propis registres dels centres de la xarxa de JE, així com per les bases de dades comunes per a les vuit escoles de la xarxa (la Secretaria Acadèmica en Xarxa, SAX).

5.7. Encreuament de dades i procés d'elaboració de l'informe final

Amb el disseny d'investigació elaborat pels diferents grups de recerca, el CETEI ha definit un quadre de comandament únic que estableix un vincle

directe entre cadascuna de les accions empreses en el marc d'aquesta avaluació i l'impacte que es vol mesurar o extreure'n informació. Amb aquest enllaç directe es disposa d'una eina que informa sobre de quina manera els instruments emprats aporten evidències d'una (o més d'una) de les cinc característiques de la persona definida en la Missió.

De forma congruent amb el model lògic i el MIRARI, amb aquesta dada es pot establir ràpidament el lligam amb el Resultat esperat, l'Acció que s'ha desenvolupat per assolir-lo i els Recursos que s'han posat a disposició.

De forma coherent amb aquest exercici de planificació, per a l'elaboració del present informe s'han recollit i analitzat les conclusions dels diferents estudis dels grups de recerca externs, i dels set que ha realitzat el CETEI, i s'han encreuat segons l'àmbit de la Missió que persegueixen avaluar. De cada actuació individualitzada, doncs, s'ha aïllat la dada extreta sobre l'evidència de la qual es vol informar i s'ha interpretat segons si correspon a la persona competent, conscient, compromesa, compassiva o creativa

L'organització dels resultats obtinguts amb aquesta primera avaluació de la NEI ha seguit aquest esquema, com es pot veure en el capítol 6. S'han recopilat totes les evidències disponibles que reten comptes de cadascuna de les C i s'han analitzat per, seguidament, destacar les activitats *Essencials* que es van dissenyar per fer-la créixer i el MIRARI que l'estructura i planifica.

En darrer terme, per tal de confirmar i reforçar algunes de les conclusions obtingudes, es complementa amb les dades dels informes realitzats per recollir les opinions dels pares i mares i dels docents sobre la NEI.

5.8. Limitacions de la primera onada d'avaluació

Aquesta és la primera avaluació d'impacte que s'ha realitzat d'una experiència pilot en el seu conjunt en el marc del projecte Horitzó 2020 i que dóna compliment al compromís assumit per JE en el moment de començar aquesta iniciativa. Com ja hem dit prèviament, la Teoria del Canvi de la NEI sosté que l'objectiu d'aquesta innovació és transformar el procés d'ensenyament i aprenentatge per impactar en els alumnes en els 75 ítems que hem desglossat en la Missió educativa en aquesta etapa.

Això ens porta a que, per definició, haurem d'esperar un temps per mesurar aquests impactes de forma més fidedigna i precisa, atès que la població susceptible de ser observada ha estat escolaritzada sota el model educatiu anterior durant més temps (9 anys) que en el nou (2 anys).

Tanmateix, és ben cert que des de JE entenem que la pròpia innovació educativa porta incorporada la seva avaluació de forma indissociable. No fer-la seria anar en contra dels fonaments i principis que regeixen el canvi que propugnem i dels nostres compromisos educatius. És en aquest escenari que hem endegat aquesta avaluació, conscients de les seves limitacions però assentant les bases per a les properes onades i instal·lant una nova cultura avaluativa i un procés de millora contínua tan necessària en aquest moment de canvis en el món educatiu a casa nostra.

Coneixedors del punt de partida en què ens trobem, hem apostat per calibrar les eines que hem emprat per aixecar la informació necessària per fer aquesta avaluació. Fruit d'això, aquesta primera aproximació ens ha de dotar del coneixement i els aprenentatges necessaris per afrontar les pròximes onades d'avaluació amb una major precisió metodològica a l'hora d'obtenir evidències més acurades, objectives i contrastables.

És per això que, tot i els límits d'aquesta avaluació, estem convençuts que edificarà els fonaments per poder obtenir aquestes mesures en futures accions, com la que es farà al mes de juny del 2018. Aquesta empresa és completament coherent amb la filosofia que ha acompanyat tot el desenvolupament de l'Horitzó 2020: aprendre fent (*learning by doing*).

6. Resultats de la primera avaluació d'impacte de la NEI

Tal com s'ha descrit en l'apartat 5.7., organitzem els resultats obtinguts segons les característiques de la persona que cerquem i que definim en la Missió. Per tal d'ordenar aquesta informació recollida, seguirem un patró comú per a cadascuna d'elles, que detallarem a continuació.

En primer lloc, descriurem què entenem des de JE per una persona competent, conscient, compromesa, compassiva i creativa per, seguidament,

establir algunes paraules clau que resumeixen les habilitats que haurien de ser-hi presents. Posteriorment, destacarem els principals resultats, dels 75 impactes definits a l'inici de l'experiència pilot de la NEI, que millor s'ajusten a aquesta definició.

En segon lloc, presentarem les conclusions a les quals s'han arribat amb totes les intervencions realitzades i que afecten directament a cadascuna de les parts de la Missió educativa, amb la informació complementària aportada pels docents i per les famílies.

En tercer lloc, es farà una referència a quines activitats *Essencials* s'inscriuen aquestes conclusions obtingudes, per entendre quina acció desenvolupada en el marc de la NEI ha impulsat que es pogués obtenir un resultat en aquest àmbit concret.

Finalment, farem una interpretació dels resultats que ens aboquen a unes primeres conclusions de quin ha estat l'impacte de la NEI en cadascuna de les C, a la llum dels resultats obtinguts i analitzats prèviament.

6.1. Persona competent

Definició

Persona capaç de crear, entendre i utilitzar el coneixement i les habilitats per viure en el seu propi context i transformar-lo a partir de la integració de competències instrumentals, interpersonal i sistemàtiques.

La persona competent es defineix per haver adquirit les habilitats, competències i valors següents: capacitat de resolució de conflictes, pensament analític, esforç, automotivació, gestió per objectius i lideratge.

Els impactes esperats en aquesta definició de la persona es resumeixen en:

- Un alumne que gestiona els seus objectius d'aprenentatge.
- Un alumne que fa una transferència a la vida real dels seus aprenentatges.
- Un alumne que sap solucionar problemes de la vida real.
- Un alumne que pensa eficaçment (resol problemes, pren decisions, analitza reflexivament, pensa críticament i sintetitza o genera idees).
- Un alumne que es pregunta pel propòsit d'una activitat abans de començar-la.
- Un alumne que sap conceptualitzar i ordenar el seu pensament.

Principals resultats dels instruments emprats en l'avaluació de la NEI

Una de les principals conclusions d'aquest apartat l'extraïem de l'estudi elaborat per FLACSO, en què es destaca que els alumnes que han passat per la NEI estan **més apoderats com a protagonistes del seu aprenentatge** fruit de la multiplicitat d'estratègies per aprendre que han adquirit. Entre elles, les que tenen una major rellevància com a instruments que doten els estudiants d'un ampli repertori a l'hora d'aprendre i afrontar les dificultats que han de superar, són les habilitats metacognitives, la capacitat de treball amb els companys i el disseny d'estratègies de coneixement *ad hoc* (com la construcció de mapes mentals).

En el mateix estudi es conclou que a la NEI, com a conseqüència del **descentrament de la posició del docent**, el rol de l'alumne es transforma, fent-lo més autònom i afavorint l'escenari per al treball cooperatiu. El docent es converteix en el guia i orientador del treball dels alumnes d'una forma més integrada i integral. La nova distribució de rols dilueix el factor personal i l'efecte del professor com a únic dipositori i protagonista del decurs d'una classe.

De l'estudi sobre els canvis en els marcs mentals dels alumnes que han passat per la NEI elaborat per Blanquerna no es desprèn cap diferència estadísticament significativa que diferenciï els alumnes del grup d'intervenció dels del grup de comparació. Tanmateix, el propi anàlisi observa certes tendències no concloents en aquesta primera onada en relació amb els impactes de la persona competent, que informen de trets característics dels quals caldrà fer-ne un seguiment en el futur per veure'n l'evolució i poder-los confirmar. En aquesta línia, es troba una certa predisposició a què els alumnes que han passat per la NEI assumeixin una capacitat alta per **assolir un aprenentatge nou i útil davant d'aquells reptes més difícils** que han d'afrontar.

Pel que fa a l'exercici del mateix grup de recerca, i que té com a objectiu identificar possibles canvis en l'autopercepció del comportament propi envers l'aprenentatge i les relacions personals, cal destacar la idea dels alumnes de la NEI sobre la **transferència del coneixement** adquirit a altres àmbits o situacions. Així, dels grups focals realitzats podem extreure que els estudiants del grup d'intervenció

(NEI) tenen una major certesa que l'aprenentatge serà transferible a situacions futures que es donin fora del context escolar. Manifesten que el treball per projectes, especialment aquells amb temes socials d'actualitat, són els més significatius per entendre el món i aplicar-ne el coneixement.

En aquesta mateixa línia es troben els resultats de l'anàlisi del clima de l'aula realitzat pel CETEI. D'aquest instrument es deriva que la dimensió vertical del clima, la qual mesura la conducció de grup, l'ordre i l'organització i l'orientació a la tasca, mostra uns resultats que afavoreixen la claredat en les activitats i l'objectiu d'aquestes. Això és, **en la gestió per objectius i la metacognició dels alumnes**.

També des del CETEI es va fer ús d'un instrument que havia de revelar informació sobre aquest element de la Missió, però que finalment no ha aportat dades concloents. Ens referim al Qüestionari sobre Estratègies d'Aprenentatge i Motivació (CEAM). Amb aquesta eina es volia avançar en l'obtenció de dades que informessin sobre l'existència de diferències en l'autoregulació de les estratègies d'aprenentatge i la motivació dels alumnes de la NEI. Ara bé, com s'exposa en l'informe 1 de l'Annex 1, no es van trobar patrons diferenciats en les dues poblacions avaluades que puguin alimentar aquest apartat.

Finalment, destaquem els resultats dels informes sobre **competències bàsiques i de les qualificacions i repitències**, impulsat pel CETEI. De forma unívoca mostren que les habilitats cognitives dels alumnes de la NEI, mesurades per les proves de competències oficials, mantenen uns resultats de nivell alt. Aquest és un element fonamental, doncs en uns resultats que es mantenen en les proves de competències oficials, comencem a tenir evidències que n'hem afegit d'altres, molt importants i encaminats a la millora de les habilitats personals i socials dels alumnes. S'observa, doncs, una evidència clara que la NEI no ha interferit en els resultats acadèmics de manera negativa, mantenint-se els mateixos nivells d'excel·lència en les proves externes i afegint-se altres elements cercats en la Missió educativa.

Reflexions aportades per les famílies

De l'estudi de la percepció externa de les famílies envers el creixement dels seus fills quant a ser més

competents, la primera dada a destacar és que un 58,3% dels participants en l'enquesta estan d'acord o molt d'acord amb aquesta afirmació. A l'hora d'exemplificar aquesta característica descriuen que actualment els seus fills i filles són més competents pel que fa al seu aprenentatge, a l'ús de les noves tecnologies o a la cerca d'informació. Algunes de les respostes són: «Ha assolit totalment el mètode d'aprenentatge i les eines que ha d'utilitzar», «He notat més autonomia a l'hora de superar dificultats que se li presenten en les tasques encomanades des de l'escola» o «Mostra molta autonomia per gestionar la informació diària i obtenir dades i material a Internet que li calen per fer els projectes».

Reflexions aportades pels docents

La visió dels docents reforça la importància dels projectes de la NEI, ja que doten de gran significació l'aprenentatge adquirit pels alumnes. Amb aquesta nova metodologia, afirmen, és molt més fàcil fer una transferència del coneixement en altres espais i entorns. Així mateix, s'amplia l'oferta dels canals a través dels quals es vehiculen les competències, ja que es tenen en consideració les intel·ligències múltiples i les diferències individuals: «Ara és més fàcil que un alumne trobi el seu espai per tirar endavant i trobar allò que poden aportar en diferents activitats, conèixer les seves habilitats».

Activitats (Essencials) que treballen per la persona competent

De les nou activitats Essencials que singularitzen la NEI, tres són les que estan més lligades amb la persona competent: l'aprenentatge significatiu i competencial, l'inici i final de setmana i la docència compartida. Pel que fa a la primera, el treball en contextos significatius per a l'alumne facilita comprendre i fixar els aprenentatges. Alhora, el treball per competències facilita la transferència dels aprenentatges en altres contextos i situacions, ja que la comprensió és més gran. A més, no es contraposa a l'aprenentatge de continguts.

El treball per projectes afavoreix l'aprenentatge competencial i alhora permet que els alumnes controlin i regulin els seus processos d'aprenentatge. Així, amb les eines que promouen l'autoavaluació i la transferència, conjuntament amb l'autopercepció com a aprenent, es facilita l'adquisició d'una de les competències principals de la NEI: aprendre a aprendre.

L'inici i final de setmana reforça aquesta idea, ja que es potencia que els alumnes tinguin molt clars els objectius d'aprenentatge per tal que puguin planificar, regular i avaluar la seva activitat amb autonomia i amb més probabilitat d'èxit. És per això que a l'inici de la setmana es dedica temps important a clarificar les fites personals i col·lectives de la setmana. Al final de la setmana es revisa l'assoliment d'aquests objectius i es fan propostes per al treball de la setmana següent. Centrar els objectius setmanalment millora la motivació, la implicació i, en conseqüència, els aprenentatges, i ajuda també a fixar coneixements i processos d'aprenentatge i a prendre decisions, alhora que permet la transferència a altres contextos, establint habilitats i estratègies de gestió personal i col·lectiva. A més, dota al procés d'ensenyament i aprenentatge d'una visió global i contextualitzada.

Finalment, la docència compartida permet que l'alumnat visualitzi el funcionament del treball en equip i reconegui i faci ús de les competències dels companys. Així doncs, l'efecte del modelatge en els alumnes fa que es comprengui millor que és a través del pensament divergent que es resolen els problemes i es fomenta la innovació.

Interpretació dels resultats i conclusions

De l'anàlisi global de tots els resultats obtinguts podem afirmar que s'han establert les bases per avançar en el model de persona competent que es defineix en la Missió de l'Horitzó 2020. En aquesta línia, el nou rol dels docents a l'aula ha creat una escenari per a la millora tant del clima a l'aula com del vincle entre professors i alumnat, la qual cosa ha facilitat passar de centres d'ensenyament a centres d'aprenentatge.

En efecte, la modificació del rol del professorat és la finestra d'oportunitat que permet que l'alumne pugui modificar el seu paper a l'aula i adquirir més autonomia, protagonisme i apoderament en els aprenentatges, i desenvolupi les habilitats i valors que el facin ser més competent.

Així, podem cloure que aquests canvis de rol propiciats per la NEI generen uns impactes en els alumnes pel que fa a la gestió dels objectius i la metacognició, la transferència de coneixements i el pensament eficaç, alhora que s'han mantingut els bons resultats en les proves de competències bàsiques.

6.2. Persona conscient

Definició

Persona que s'adona d'allò que succeeix en ell mateix, en els altres i en l'entorn i té criteris per valorar què passa.

La persona conscient es defineix per haver adquirit les habilitats, les competències i els valors següents: autocrítica, empatia, integritat, assumpció de la complexitat, perseverança, autoeficàcia, resiliència.

Els impactes esperats en aquesta definició de la persona es resumeixen en:

- Un alumne que aprèn a conèixer-se (fortaleses, debilitats, inquietuds, etc.).
- Un alumne que gestiona el desconeixement, la inseguretat i la incertesa.
- Un alumne que valora que el que aprèn a l'escola és útil per a la vida.
- Un alumne que creu que les competències es poden aprendre.
- Un alumne que accepta que existeixen diverses formes de fer les coses.
- Un alumne a qui li agrada llegir.

Principals resultats dels instruments emprats en l'avaluació de la NEI

De les conclusions que s'extreuen de la recerca elaborada per FLACSO, una recull directament un dels resultats esperats. Aquesta conclusió formula la idea que l'aprenentatge s'associa directament amb el **treball sistemàtic individual i col·lectiu** a partir dels recursos disponibles, allunyant-se dels talents personals dels docents i dels alumnes. Per tant, hi ha implícita l'assumpció que les competències no són quelcom que ens ve donat genèticament, sinó que es poden aprendre.

En efecte, s'exposa la idea que aquest model afavoreix l'adquisició de **múltiples perspectives** a través de la presentació de situacions obertes i complexes que desemboquen en un coneixement més integrat i amb l'exigència d'una producció pròpia per tal de trobar solucions consistents. Els casos que es proposen als alumnes no exigeixen una aplicació automàtica de regles, procediments o informació puntual. Al contrari, cal que es treballi amb la informació disponible i que s'apliquin un seguit d'estratègies diverses.

Pel que fa a l'exercici del grup de recerca de Blanquerna, i que té com a objectiu identificar

possibles canvis en l'autopercepció dels comportaments propis envers l'aprenentatge i les relacions personals, assenyalarem algunes conclusions que reforcen el desenvolupament de la persona conscient.

Una primera conclusió destaca una major **autonomia organitzativa** dels alumnes que han format part durant dos anys d'aquesta experiència pilot respecte dels del grup de comparació. Aquest últims centren l'organització de la tasca escolar al voltant de la figura del docent, mentre que en els primers ve definida per la pròpia tasca a realitzar, en la qual es focalitza l'objecte de coneixement.

Com ja hem comentat prèviament, de l'estudi Blanquerna sobre els canvis en els marcs mentals dels alumnes que han passat per l'experiència pilot no es desprèn cap diferència estadísticament significativa, però sí algunes tendències que caldrà confirmar en un futur. Una d'elles fa referència a l'autoconeixement dels alumnes. Així, després de dos anys a la NEI, manifesten ser més proclius a la idea que **marcar-se objectius personals** els ajuda a sentir-se millor i ser millor persona. Aquesta afirmació és consistent amb el model de persona conscient de la NEI.

Aquest autoconeixement de l'alumnat sobre les seves potencialitats i limitacions, també queda reflectit en les conclusions del qüestionari que mesura la **perseverança i la passió pels objectius a llarg termini** realitzat pel grup liderat per la Caterina Calsamiglia. Els resultats mostren diferències estadísticament significatives entre les mostres de les dues escoles. En efecte, la mitjana dels resultats del grup d'intervenció és superior a la del grup de comparació, tot i que les diferències no són grans en magnitud, les dades s'inclinen a mostrar que els alumnes de la NEI, pel que fa als seus interessos, són més perseverants i s'esforcen més en assolir els objectius marcats.

En relació als instruments posats en pràctica pel CETEI, l'informe sobre el clima d'aula aporta alguna dada rellevant. Així, els resultats confirmen que existeix una major predisposició a la participació i una relació més satisfactòria entre alumnat i professorat, una condició necessària per a la creació d'un ambient de confiança mútua en què l'alumnat pugui fer aflorar i **gestionar els seus desconeixements, inseguretats i incerteses** i avançar en el camí per al seu **coneixement personal**.

En un altre ordre de coses, de l'informe del Projecte lector també s'extreu que els alumnes que han participat durant dos anys en aquesta acció per al foment de la lectura, han adquirit el gust per la lectura. És important destacar que l'afirmació és més una tendència que una evidència i que, per tant, caldrà seguir amatents al seu desenvolupament futur. Val a dir que per avaluar el Projecte lector no hem pogut disposar de registres sobre el nombre de llibres llegits per l'alumnat, tant en el grup d'intervenció com en el de comparació. Ara bé, tenint en compte totes aquestes salvaguardes trobem dades que fan albirar una tendència; els resultats de l'enquesta mostren que el 40,7% dels alumnes de la NEI que declaren haver llegit més de cinc llibres, afirmen que n'han llegit més de vuit.

Reflexions aportades per les famílies

De l'estudi de la percepció externa de les famílies envers el creixement dels seus fills quant a ser més conscients, la primera dada a destacar és que un 63% dels que responen l'enquesta estan d'acord o molt d'acord amb aquesta afirmació. I, en general, destaquen el creixement en la intel·ligència emocional dels seus fills. Alguns exemples que aporten els progenitors són: «Es mostra molt més segur d'ell mateix i té criteri a l'hora de prendre decisions», «Comença a saber organitzar-se la feina i les prioritats» o «La veig més implicada en la realitat que l'envolta i més ferma en els seus valors i decisions».

Adicionalment, el fet que tres quartes parts de les persones que han respost valorin positivament el nou butlletí trimestral d'avaluació, perquè els permet establir un diàleg sobre l'aprenentatge dels seus fills, és un criteri que referma aquest creixement. Una persona que és capaç de mantenir una conversa honesta i sincera sobre les seves debilitats i fortaleces és una conseqüència directa de tenir un grau d'autoconeixement suficient.

Reflexions aportades pels docents

Les dades aportades per l'informe de l'impacte de la NEI en els docents ens aporta llum sobre el creixement de la persona conscient que estem descrivint. L'increment de les hores compartides, els nous rols d'alumnes i docents i, sobretot, del vincle entre tutor i alumne que es dona a la NEI, fa que el coneixement que té el docent sobre l'alumne sigui molt més alt i, consegüentment, permet un major i

millor acompanyament. Aquesta nova realitat afavoreix un creixement de la persona conscient, ja que li permet tenir un ambient afavoridor del seu autoconeixement i de la gestió de les seves incerteses i inseguretats.

En segon lloc, els docents manifesten que en les aules NEI hi ha un impuls en el projecte vital dels alumnes, en la línia de la persona conscient: «El treball per projectes treballa més el projecte vital de l'alumne. Tractem temes més emocionals i emotius, amb més fons al darrere». Això contribueix a fer que la persona sigui més conscient d'allò que l'envolta.

Activitats (Essencials) que treballen per la persona conscient

De les nou accions Essencials que singularitzen la NEI, tres són les que estan més lligades amb la persona conscient: la docència compartida, el Projecte lector, i l'acompanyament de l'alumnat.

Pel que fa al primer, els alumnes comprenen a través d'aquesta acció que existeixen diferents formes de fer les coses i que és a través d'aquesta diversitat que podem comprendre i actuar en el món que ens envolta d'una manera més efectiva.

En segon lloc, el Projecte lector facilita la llibertat per escollir els llibres que es vulguin, per fer la lectura més agradable i augmentar el nombre de lectures finals.

Per últim, pel que fa a l'acompanyament de l'alumnat, s'habiliten nous espais d'aturada, diàleg i reflexió; de retorn de les activitats i de comunicació amb els pares (butlletí trimestral), per tal d'acompanyar l'alumne en el seu autoconeixement.

Interpretació dels resultats i conclusions

De l'anàlisi conjunta de tots els elements que ens aporten informació sobre la persona conscient, constatem que s'han assentat les bases per al creixement dels alumnes en els tres àmbits definits: en relació a un mateix, en relació amb els altres i en l'entorn que l'envolta. En efecte, la NEI dota de les eines i dels espais necessaris per avançar en aquest autoconeixement i fer possible una persona amb criteri per valorar el que succeeix en el seu entorn més immediat.

És important destacar també el fet que els alumnes de la NEI associen l'aprenentatge directament amb el treball sistemàtic individual i col·lectiu a par-

tir dels recursos disponibles, allunyant-se dels talents personals dels docents i dels alumnes.

Els resultats apunten a un impacte de la NEI en la millora de la perseverança, l'autonomia organitzativa i la capacitat de marcar-se uns objectius vitals a llarg termini. I és en aquestes característiques on s'ubiquen alguns dels trets que cal desenvolupar perquè l'alumnat condueixi la vida pròpia i construeixi el seu projecte vital, cosa que ens confirma que estem avançant en el propòsit definit per l'Horitzó 2020 en aquesta etapa educativa.

6.3. Persona compromesa

Definició

Persona que condueix la seva vida per participar en la millora i la transformació del món des de la vessant social i ecològica.

La persona compromesa es defineix per haver adquirit les habilitats, competències i valors següents: habilitat socials, integritat, habilitats relacionals, comunicació, treball en equip, respecte.

Els impactes esperats en aquesta definició de la persona es resumeixen en:

- Un alumne que creu que en equip aprèn més i millor.
- Un alumne que creu que aprendre és una activitat col·lectiva.
- Un alumne que treballa amb i per als altres.
- Un alumne que creu que la diversitat és una riquesa.
- Un alumne que sap prendre responsabilitats dins de l'equip.
- Un alumne que valora donar l'opinió sobre el que llegeix.

Principals resultats dels instruments emprats en l'avaluació de la NEI

De les conclusions del treball liderat per FLACSO es deriven elements que reforcen l'avenç cap a la persona compromesa. A partir de l'anàlisi de les dades obtingudes, els autors identifiquen que els alumnes de la NEI han incorporat una **metodologia de treball cooperatiu** que valoren com a positiva per gestionar llurs aprenentatges. Aquesta metodologia comporta, entre altres aspectes, el treball en equip, la distribució de rols i l'ús d'estratègies de coneixement, com ara la construcció de mapes conceptuals. Detecten que aquests estudiants valoren molt positivament el treball en equip i conside-

ren que l'aprenentatge s'assoleix en el marc d'una activitat col·laborativa.

Lligat amb això últim s'emmarquen altres conclusions referents a com el coneixement es presenta, es discuteix i es compareix. D'aquestes es deriva que els alumnes de la NEI aprecien les **formes de treball que es basen en la col·laboració entre iguals**, subratllant el caràcter orientador dels docents. Per a aquests estudiants la tasca de l'escola és contribuir a l'assoliment de perspectives de comprensió genuïnes mitjançant la interacció entre els companys i companyes de l'aula.

De l'informe del grup de recerca de Blanqueria, i que té com a objectiu identificar possibles canvis en l'autopercepció dels propis comportaments envers l'aprenentatge i les relacions personals, es deriven indicis que apunten en la direcció del creixement de la persona compromesa, especialment aquells aspectes que són propis del treball cooperatiu com la interdependència positiva i la responsabilitat individual.

En efecte, pel que fa a les qüestions de gestió del propi aprenentatge, els estudiants de la NEI manifesten que els projectes els permet la possibilitat d'una major organització pròpia. A través del treball cooperatiu s'estableixen **rols diferenciats**, en què cadascú es compromet a fer-se responsable d'una part i així ho anota en el dossier per fer-ne el seguiment posterior. En aquesta línia, també es detecta el fet que en aquesta experiència pilot els estudiants declaren que una de les **motivacions per aprendre** rau en el fet de poder treballar en grup.

Si ens centrem en la gestió de les relacions interpersonals, l'estudi aprecia una tendència positiva dels alumnes de la NEI respecte al paper que juga la **confiança en la relació amb els companys de classe**. En aquest sentit, manifesten que el treball per projectes i en grup facilita el contacte i es genera un major clima de respecte i acceptació de la diversitat. Aquest fet facilita que la **resolució de problemes** de la tasca escolar també sigui una activitat col·lectiva i que es doni en el si del grup.

Lligat amb això últim es troben les conclusions de l'anàlisi del clima de l'aula elaborat pel CETEI. En efecte, les dades sobre la cohesió del grup, i sobretot sobre l'ambient a classe i l'ajut entre els companys, genera una forta **corresponsabilitat**

entre els docents i els alumnes. Generar aquest bon clima a l'aula és producte de l'acció docent, però també dels alumnes, els quals vetllen per al seu manteniment com a camí per aprendre més i millor.

Les conclusions del clima d'aula es troben alineades amb alguns resultats del grup de recerca liderat per Caterina Calsamiglia. Així, tot i que la conclusió principal del seu informe, a la llum dels resultats, és que no hi ha diferències significatives entre els alumnes de les dues escoles, sí que obtenen alguns indicis a ressaltar en aquest apartat. Així, en la prova per mesurar els **comportaments pro-socials**, destaquen diferències significatives en el fet que els alumnes de la NEI mostren una tendència inferior a barallar-se entre ells.

En darrer terme es troba l'instrument emprat pel CETEI per avaluar el Projecte lector, que també deixa entreveure algunes tendències que caldrà confirmar en el futur. De l'impacte esperat envers el compromís dels alumnes per **recomanar i donar l'opinió sobre els llibres** que es llegeixen, cal ressaltar que segons es desprèn de l'enquesta realitzada, més de la meitat dels alumnes de la NEI que la responen manifesten que un cop finalitzada una lectura en donen l'opinió i la recomanen, si ho consideren oportú. Aquesta tendència incipient es repeteix en les conclusions de recerca de Blanquerna, les quals destaquen que els alumnes de la NEI tenen una major predisposició a la lectura i a la recomanació posterior dels llibres llegits.

Reflexions aportades per les famílies

De l'estudi de la percepció externa de les famílies envers el creixement dels seus fills quant a ser més compromesos, la primera dada a destacar és que un 59,7% dels participants en l'enquesta estan d'acord o molt d'acord amb aquesta afirmació. La majoria dels comentaris aportats per les famílies a l'hora de donar exemples van en la línia del treball en equip i dels valors que això comporta: «Ha millorat les seves relacions interpersonals amb la resta de companys», «Entén el treball en equip i es preocupa pels companys», «El treball grupal els ha desenvolupat aquesta habilitat [el compromís], ja que han de confiar en la resposta i en el treball dels altres», o «Exercita la capacitat d'empatia envers la situació d'altres persones», en són alguns exemples.

Reflexions aportades pels docents

Els docents confirmen aquesta bona predisposició per al treball en equip i la col·laboració entre companys. De fet, consideren que el model instaurat a la NEI basat en la codocència esdevé un model a seguir per l'alumnat, atès que veuen un equip cooperant dins i fora de l'aula en tot moment. Un dels docents entrevistats aporta: «Els fem una proposta de treball en equip i una de les millors maneres de mostrar allò que volem que facin és amb la nostra pròpia pràctica». En paraules d'un director de la NEI: «Estem davant d'una veritable comunitat d'aprenentatge».

En una línia similar també es manifesten els docents quan destaquen que existeix un ambient de més confiança i lligams més forts en les aules de la NEI. La reducció de les classes expositives, la presència estable dels docents acompanyant al grup i el treball per projectes facilita aquest clima d'aula, del qual tothom se sent corresponsable i treballa per conservar-lo.

Activitats (Essencials) que treballen per la persona compromesa

De les nou accions Essencials que singularitzen la NEI, tres són les que estan més directament lligades amb la persona compromesa: l'aprenentatge cooperatiu, el Projecte CREA i el Projecte lector.

Pel que fa al primer, a la NEI s'han destinat grans recursos per facilitar el treball cooperatiu, que van des dels espais físics, flexibles i adaptables, fins al disseny dels projectes que potencien l'ús d'estructures cooperatives per a l'aprenentatge. Això sota l'assumpció que la construcció del coneixement col·lectiu genera aprenentatges més rellevants i significatius i millora les habilitats socials i el creixement personal a través de les interaccions.

En segon lloc, el Projecte CREA fomenta també aquestes habilitats cooperatives. Els alumnes s'agrupen per interès comú amb alumnes d'altres cursos amb l'objectiu de fer una creació col·lectiva que acaba en una mostra per als pares i mares.

Per una altra banda, el Projecte lector facilita la llibertat per escollir els llibres que es vulguin, per fer més agradable l'activitat lectora i augmentar el nombre de lectures finals. A més, s'habiliten espais a l'aula, com el blog del Projecte lector, per augmentar aquesta interacció envers la lectura i els lectors.

Interpretació dels resultats i conclusions

La concreció del model educatiu impulsada per la NEI ha canviat la forma en què s'aprèn. S'ha trencat amb un model en el qual la classe expositiva era el vehicle quasi exclusiu de transmissió del coneixement per passar a un altre basat en els projectes, on es dediquen molts recursos al treball guiat en equip.

Segons els diversos resultats obtinguts i descrits anteriorment, sembla ser que aquest aprenentatge basat en la interacció continua amb els companys ha generat un compromís més elevat, una millora en les habilitats socials de l'alumnat i una major motivació a l'aula.

En efecte, el sentiment que l'aprenentatge és millor quan és una activitat col·lectiva sembla haver-se instal·lat en els alumnes de la NEI, els quals estan assumint aquesta nova metodologia a través de la incorporació de diferents rols i responsabilitats en els equips de treball cooperatiu impulsat i amb la corresponsabilitat individual i col·lectiva que això comporta.

Tot i que la NEI ha duplicat el nombre d'alumnes per grup aula, els resultats obtinguts mostren uns bons indicadors en el clima i en les relacions amb els companys i els docents, així com un canvi en els marcs mentals dels alumnes respecte a la importància de l'aprenentatge i el treball cooperatiu.

6.4. Persona compassiva

Definició

Persona amb un mirada oberta a l'entorn a partir de l'experiència, que es deixa afectar per les situacions de pobresa, patiment i injustícia. S'indigna i se solidaritza a partir de l'acció.

La persona compassiva es defineix per haver adquirit les habilitats, competències i valors següents: solidaritat, empatia, cerca del bé comú, sensibilitat.

Els impactes esperats en aquesta definició de la persona es resumeixen en:

- Un alumne que s'interessa per l'altre i per l'entorn.
- Un alumne que admira Jesús com a model de vida.
- Un alumne que reconeix en el projecte de l'evangeli un ideal just i possible.
- Un alumne sensible al món que l'envolta.
- Un alumne que es commou davant el dolor i les necessitats del seu entorn més proper.

Principals resultats dels instruments emprats en l'avaluació de la NEI

Una revisió en detall de les conclusions a les quals arriben tots els grups de recerca externs, i el propi CETEL, ens revela que no s'han obtingut dades suficients i rellevants que ens aportin informació sobre el desenvolupament de la persona compassiva, la qual cosa no permet disposar d'evidències clares sobre els impactes d'aquest tret definitori de la Missió en aquesta onada de l'avaluació. Aquest fet fa palesa la dificultat i complexitat a trobar els criteris i instruments per mesurar les diferents característiques que componen la persona compassiva. Dit això, sí que hi ha alguna reflexió que cal tenir present i que es destaca a continuació.

De l'informe del grup de recerca de Blanquerna, i que té com a objectiu identificar possibles canvis en l'autopercepció dels comportaments propis envers l'aprenentatge i les relacions personals, es troba alguna tendència que podria donar llum sobre el grau de sensibilitat envers els problemes actuals que tenen els alumnes.

Quan es comenten els temes, les activitats i experiències que es desenvolupen a l'escola, i com aquestes són més significatives per entendre millor el món, els alumnes destaquen aquelles amb un alt **component social** d'actualitat, posant com a exemple el projecte realitzat a la NEI en relació amb una ONG.

Reflexions aportades per les famílies

Malgrat no obtenir gaires evidències objectives en els diferents instruments d'avaluació endegats, sí que disposem de dades més subjectives que provenen de l'enquesta realitzada per les famílies. I justament és en l'apartat del creixement personal referent a la compassió, que hi ha els percentatges més elevats. Fins a un 77,7% dels participants en l'enquesta estan d'acord amb la idea que els seus fills mostren més sensibilitat davant les situacions d'injustícia.

Alguns exemples d'aquesta major sensibilitat són: «Es mostra molt indignada amb el problema dels refugiats», «Es rebel·la contra les injustícies socials que veu a les notícies», «Intervé molt més en temes d'actualitat a taula, temes que toquen els més perjudicats socialment i políticament (Síria, situació dels refugiats, víctimes d'atemptats terroristes, ajut a països en vies de desenvolupament,

etc.)» o «Ha triat temes relacionats amb la injustícia social dos anys consecutius com a projecte de l'escola».

Reflexions aportades pels docents

Pel que fa a les opinions dels docents, es destaca que l'experiència de la NEI, i especialment en el fet de fer una docència compartida en tots els projectes, fa que hi hagi un vincle molt més estret entre docents i alumnes que fa augmentar l'empatia entre ells i la sensibilitat envers els altres.

Els docents també valoren molt positivament la interconnexió entre els projectes vitals dels alumnes i d'ells mateixos, a través de l'exercici personal i col·lectiu de mirada cap endins i cap enfora que es realitza en l'inici i final del dia. El professorat manifesta que cada cop la predisposició i interès en participar en aquesta acció és més alt, així com el grau de sensibilització de l'alumnat envers les situacions adverses que pateixen els més desfavorits.

Activitats (Essencials) que treballen per la persona compassiva

De les nou accions Essencials que singularitzen la NEI, tres són les que estan més directament lligades amb la persona compassiva: inici i final del dia, llibreta del projecte vital i acompanyament de l'alumne.

En l'inici i final del dia, es dedica la primera i la darrera estona de la jornada escolar a crear conjuntament un clima tranquil i generar una dinàmica senzilla mitjançant la qual prendre consciència del dia que tenim al davant i recollir el que s'ha viscut. Escoltar una cançó amb missatge, fer una pregària o comentar un fet d'actualitat poden ser fils conductors d'aquest espai, que cerca la interioritat i la sensibilització sobre les causes que generen la pobresa, la desigualtat i la violència a través de la reflexió individual i col·lectiva, així com a revisar les pròpies actuacions i propòsits del dia dins de la comunitat.

Seguint amb aquesta idea, la llibreta de projecte vital constitueix un espai personal en el qual els alumnes recullen què viuen, què senten i quins anhels tenen. Plasmar de forma escrita una emoció en potencia el record i la importància. Aquesta eina permet anar construint el projecte vital i la dimensió espiritual dels alumnes.

Per últim, l'acompanyament de les persones és un pilar de les escoles de JE i, per tant, de la NEI. Els alumnes tenen dos o tres tutors en el seu grup i, per tant, dos o tres referències i guies adultes amb qui emmirallar-se. A més, l'organització flexible de l'etapa permet atendre aquests alumnes sempre que calgui, cosa que habilita temps per a un major seguiment i impuls del desenvolupament integral de l'alumne.

Interpretació dels resultats i conclusions

Els resultats obtinguts en els diferents instruments pel que fa a la persona compassiva, i els impactes que componen aquesta part de la Missió, no ens permeten destacar cap tendència sobre si les accions que s'estan executant per fomentar la compassió en els alumnes està donant els fruits esperats.

Dit això, tampoc es pot afirmar el contrari. El que es detecta en aquest informe al respecte és la dificultat per trobar les eines que ens han de permetre abordar aquesta vessant del model de persona de forma objectiva. No obstant això, les aportacions que fan les famílies i els docents respecte a l'augment de l'empatia i la sensibilitat envers les situacions d'injustícia indiquen que aquests alumnes estan desenvolupant trets característics de les persones compassives.

6.5. Persona creativa

Definició

Persona que dona respostes i idees noves i crea escenaris imaginaris com a resultat de processos disruptius.

La persona creativa es defineix per haver adquirit les habilitat, competències i valors següents: innovació, flexibilitat, curiositat, assertivitat, seguretat.

Els impactes esperats en aquesta definició de la persona es resumeixen en:

- Un alumne que aprèn a construir coneixement col·lectivament.
- Un alumne que utilitza el pensament divergent.
- Un alumne que accepta que existeixen diverses formes de fer les coses.
- Un alumne que respon a les necessitats amb solucions creatives.
- Un alumne que creu que incorporar el pensament de l'altre en processos creatius és valuós.

Principals resultats dels instruments emprats en l'avaluació de la NEI

Pel que fa a la mesura de la persona creativa, disposem dels resultats del grup de recerca de Blanquerna que van aplicar el Test de Creativitat de Torrance per mesurar directament aquesta part de la Missió. Recordem que aquest test consta de dos subtests, expressió figurada i prova verbal, i aporta informació sobre quatre dimensions en cadascun d'ells: originalitat, fluïdesa, flexibilitat i elaboració. Els resultats es presenten en percentils, sent el 50 el que fa de referència de la mitjana poblacional de referència.

Les principals conclusions a les quals s'arriba és que les mitjanes entre el grup d'intervenció i el grup de comparació són estadísticament significatives en un interval de confiança del 95% en tots els **nivells de creativitats avaluats: figurativa, verbal i total**. Això ve a dir que els alumnes de la NEI obtenen uns resultats més alts en les mesures sobre creativitat proposades pel test.

Aquesta significació es manté en les quatre dimensions de la prova pel que fa a la creativitat verbal. Resultats similars s'obtenen pel que fa a la creativitat figurativa, a excepció de la dimensió *elaboració*, en què els resultats van en la direcció contrària. En aquesta mateixa línia es troben els resultats per percentils majors de 80 i menors de 50. El percentatge d'alumnes de la NEI que es troben **per sobre del percentil 80 és més elevat**, així com els que se situen **per sota del percentil 50 és menys recurrent**.

Les dades comparades amb la població espanyola mostren resultats similars. Pel que fa a la prova de creativitat verbal, es troben sobradament **per damunt de la mitjana** en totes les dimensions, tant en el grup d'intervenció com en el de comparació. Quant a la creativitat figurativa, els alumnes del grup de la NEI obtenen resultats per sobre del percentil 50 en tres de les quatre dimensions. Un altre cop, és la dimensió *elaboració* la que es queda per sota de la mitjana espanyola.

De l'informe que té com a objectiu identificar possibles canvis en l'autopercepció dels propis comportaments envers l'aprenentatge i les relacions personals del mateix grup de recerca, s'extreu una referència que reforça aquests resultats. De les respostes dels grups focals en què es preguntava per la capacitat d'enfocar un projecte o

aprenentatge des de perspectives diferents, els estudiants de la NEI responen més majoritàriament que és a través dels projectes en grup on es **treballa més la creativitat i el pensament divergent**.

Algunes conclusions de l'estudi elaborat per FLACSO van en la línia de com els treballs per projectes han fomentat els espais perquè afloreixi la creativitat. El fet de posar l'alumne al centre del seu aprenentatge, en lloc del docent, transforma el seu rol i l'apodera. D'aquesta manera, guanya en **autonomia d'actuació** i en la capacitat d'aplicar el pensament divergent i creatiu davant dels reptes proposats. La metodologia de treball cooperatiu proposada a la NEI requereix de múltiples estratègies i de producció pròpia per part dels alumnes per a la seva consecució, la qual cosa afavoreix el desenvolupament de la creativitat.

Reflexions aportades per les famílies

De l'estudi de la percepció externa de les famílies envers el creixement dels seus fills quant a ser més creatius, la primera dada a destacar és que un 65,7% dels participants en l'enquesta estan d'acord o molt d'acord amb aquesta afirmació, atès que mostren més facilitat per buscar solucions alternatives a les comuns.

No obstant això, aquesta és la característica de la Missió en què el percentatge de famílies en desacord és més elevat de les cinc i un 14,4% no creu que el fill sigui més creatiu que abans d'iniciar la NEI.

Alguns exemples aportats per pares i mares de cara a exemplificar aquest creixement de la creativitat poden resumir-se en: «Sap buscar diferents solucions davant d'un problema quotidià», «En els projectes desenvolupen més tota la vessant artística», «Sempre ha sigut creativa però últimament em sorprèn gratament perquè surt dels esquemes tradicionals» o «La meua filla té un pla adaptat d'aprenentatge i la NEI li ha permès desenvolupar la seva creativitat pel que fa a com utilitzar les seves capacitats sense infravalorar-les».

Reflexions aportades pels docents

Pel que fa a les aportacions dels docents, no hi ha gaire referències directes als criteris de la persona creativa, llevat d'algunes anotacions sobre les oportunitats que ofereix la NEI per aportar solucions in-

novadores a casos similars. En aquesta línia, sí es menciona que el treball per projectes, i molt especialment en el cas del Projecte CREA, ha generat els espais oportuns per a l'estimulació de les respostes creatives dels alumnes.

Activitats (Essencials) que treballen per la persona creativa

De les nou accions Essencials que singularitzen la NEI, tres són les que estan més directament lligades amb la persona creativa: el Projecte CREA, l'aprenentatge significatiu i competencial i l'aprenentatge cooperatiu.

En primer lloc, el Projecte CREA dona l'oportunitat als alumnes d'escollir els àmbits d'interès que afavoreix el seu autoconeixement i la capacitat de treballar i crear lliurement. En aquesta elecció disposen d'una gran autonomia en la aportació d'idees diferents per al seu desenvolupament (planificació, elaboració i presentació).

Pel que fa a l'aprenentatge cooperatiu, s'han destinat grans recursos per facilitar el treball cooperatiu, que van des dels propis espais físics, flexibles i adaptables, fins al disseny dels projectes que potencien l'ús d'estructures cooperatives per a l'aprenentatge. És a través d'aquestes estructures que l'alumne passa a estar en el centre del seu aprenentatge i se'l dota d'autonomia per a la creació de composicions pròpies i de productes finals creatius.

Interpretació dels resultats i conclusions

La NEI ha obert espais per a l'estímul de la creativitat dels seus alumnes i ha generat situacions en les quals és important l'ús del pensament disruptiu. La metodologia implantada fa que les respostes als plantejaments originats hagin de materialitzar-se a través de solucions creatives, i en les propostes cal incorporar, habitualment, el pensament de l'altre, no de forma isolada.

Els resultats obtinguts en els diferents instruments que han volgut mesurar el creixement del pensament creatiu dels alumnes de la NEI confirmen l'assumpció que el treball per projectes, en general, i el CREA, en particular, estimula el desenvolupament del pensament divergent, la construcció del pensament col·lectiu i la cerca de solucions creatives.

7. Reflexions finals de la primera onada d'avaluació de la NEI

Un cop exposats i analitzats els resultats obtinguts en cada una de les cinc C a través dels diversos instruments per avaluar l'impacte de l'Experiència Pilot de la Nova Etapa Intermitja en els alumnes, en aquest darrer capítol recollim les reflexions finals a les quals hem arribat un cop realitzat l'encreuament de totes les dades i valoracions.

La particularitat d'aquest informe ha generat un gran nombre d'idees, apreciacions i consideracions de diversa índole, que hem decidit ordenar en els següents tres apartats consecutius: conclusions, recomanacions, i prospectiva i preguntes de recerca futures.

7.1. Conclusions

A continuació presentem, a mode de síntesi, les deu principals conclusions derivades de tot el treball realitzat. Es tracta d'una visió de conjunt a partir de totes les accions d'avaluació realitzades pels quatre grups, que integren els elements detectats en cada una de les C, així com les interrelacions i correlacions establertes.

1. L'oportunitat, fortalesa i límits d'aquesta onada d'avaluació de la NEI. Oportunitat, perquè aquest exercici posa en valor el compromís de JE per la innovació educativa, en concebre l'avaluació com una part indèstria de les transformacions innovadores que es duen a terme i que estan destinades a contrastar l'impacte que produeixen en la educació integral (valors, competències, habilitats i continguts curriculars) dels nostres alumnes, i que els ha de permetre desenvolupar-se plenament com a persones. Fortalesa, perquè l'avaluació ha de ser el vertader motor de la millora educativa, doncs informa dels avenços a reforçar i del que no funciona i cal modificar. I límits, perquè en aquesta primera onada no s'han pogut obtenir evidències consolidades, sinó més aviat realitzar una primera aproximació que permet calibrar els instruments i avançar en la instauració d'una cultura de l'avaluació. Així doncs, cal veure la importància de la realització d'aquesta avaluació d'impacte, la qual representa, en si mateixa, una important novetat en el panorama educatiu, tant a nivell internacional com nacional i que marca el camí a seguir per tal de consolidar l'actual impuls de la innovació educativa.

2. Innovació metodològica en l'enfocament i la realització de l'avaluació.

Per dur a terme aquest exercici hem dissenyat un model lògic provinent de l'estudi de les transformacions en els entorns socials i l'hem adaptat a la NEI. Aquest model de canvi ens ha permès dissenyar l'experiència pilot al mateix temps que ha establert les bases per a la seva posterior avaluació. A través d'aquest instrument ens hem proveït d'una metodologia global per al disseny, planificació, observació i avaluació de les transformacions i innovacions que ens permet avançar en el compliment del propòsit i la millora de la nostra proposta educativa. A més, la implantació progressiva de les innovacions en les nostres escoles ens ofereix l'oportunitat de fer un estudi quasiexperimental i comptar amb un grup d'intervenció i un altre de comparació, que dona més robustesa metodològica i fiabilitat als resultats. Finalment, l'ordenació d'un procés d'avaluació que contempla, en primer lloc, l'avaluació de procés i, posteriorment, l'avaluació d'impacte, referma l'aposta d'aquesta com a eina de millora permanent, especialment en un sector amb poca experiència en l'ús d'aquests instruments.

3. Impacte directe en el model de persona adaptat a l'edat.

L'adaptació, a través del model lògic i del MIRARI, de la Missió educativa de Jesuïtes Educació a la NEI (en la persona competent, conscient, compromesa, compassiva i creativa) mitjançant la definició dels 75 impactes esperats a la finalització de l'etapa, ha traçat una línia directa entre les accions d'innovació educativa empreses i els resultats en els alumnes en termes d'impacte. Aquest és un avenç molt rellevant en termes de disseny, seguiment, millora i avaluació de les innovacions que s'introdueixen a les escoles. Cal seguir avançant en una major robustesa d'aquesta connexió i en la seva extensió integral a totes les C, però sens dubte el camí encetat obre la possibilitat de redissenyar completament el procés d'ensenyament i aprenentatge centrat en l'alumne i en l'impacte que desitgem produir en acabar un període determinat.

4. La importància de posar l'alumne al centre del procés d'ensenyament i aprenentatge.

Es constata que el descentrament del rol del professor en la NEI ha apoderat l'alumne i ha estat el motor que ha impulsat que els altres elements de la innovació analitzada hagin pogut tenir èxit. En

aquest sentit, la constatació de l'augment de l'autonomia dels alumnes, l'observació de la fortalesa del vincle més estret dels alumnes amb els docents i entre ells, l'evidència que la millora del clima a l'aula té un benefici directe per a l'educació, i la corroboració dels efectes positius del treball cooperatiu en els alumnes són ja un avenç molt significatiu de la innovació de la Nova Etapa Intermèdia i de la importància estratègica de posar l'alumne al centre del procés. Les conclusions a les que s'arriba de l'anàlisi i la interpretació dels resultats de la persona compromesa són un bon exemple d'aquest element.

5. El canvi ha estat disruptiu i coherent pel que fa als seus instruments.

El reenfocament del rol del docent també ha provocat els efectes esperats pel fet que ha anat acompanyat d'un nou model pedagògic, organitzatiu i d'espai físic que ha habilitat les eines i els espais per a aquest objectiu. Elements com la prioritització dels continguts, la revisió del currículum, la docència compartida, els grups d'aula grans, entre d'altres, han permès fer noves activitats així com destinar un temps nou al servei del projecte educatiu transformador endegat. En aquest sentit, l'efecte multiplicador constatat en les diverses eines i observacions sembla demostrat, a la llum de les conclusions de la persona conscient.

6. Els resultats acadèmics es mantenen en nivells alts.

L'informe constata els bons resultats acadèmics a la NEI tot i haver comportat un canvi profund de la metodologia, l'organització i els rols del procés educatiu. Volem ressaltar que a aquests bons resultats acadèmics s'hi han afegit elements fonamentals per al desenvolupament del projecte vital dels alumnes i de les habilitats, competències i valors necessaris per a la persona que ha de viure en el segle XXI. En aquest punt cal recordar que, d'acord amb l'objectiu del projecte Horitzó 2020 i la teoria del canvi plantejada en el moment del disseny de la NEI, no s'ha pretès en cap cas realitzar una millora dels nivells acadèmics, doncs aquests ja eren alts. Ans al contrari, l'objectiu, clarament assolit, era mantenir aquests resultats acadèmics tot avançant decididament en la instal·lació de nous marcs mentals, aprenentatges i comportaments en els alumnes al finalitzar l'etapa i que, molt presumiblement, tindrà els seus efectes en les persones que volem educar a mig-llarg termini.

7. Resultats positius en el clima d'aula, en la creativitat i en la importància del treball cooperatiu. Els resultats més positius que es deriven de tots els instruments utilitzats en aquesta avaluació estan en relació amb el clima d'aula, la creativitat dels alumnes i la importància del treball cooperatiu. Contra el que es podria pensar inicialment, el clima d'aula millora tot l'augment del nombre d'alumnes, amb la importància que aquest fet significa per a l'aprenentatge i l'educació. D'altra banda, haver trobat un camí per millorar la creativitat i el marc mental dels alumnes respecte el treball en equip, esdevé un pas important en la consolidació de les innovacions introduïdes. Aquests resultats aporten llum a alguns dels objectius definits en el disseny de la innovació disruptiva de la Nova Etapa Intermitja i confirmen bastantes de les hipòtesis sobre les quals es va construir. Caldrà estar amatents per veure com es comporten aquests indicadors en avaluacions futures, com en el cas de la persona creativa, en què els resultats són força significatius.

8. Docents i famílies reforcen les tendències detectades. De les dades obtingudes per part dels pares i mares, així com dels docents de la NEI, es confirma una valoració positiva pel que fa al desenvolupament del creixement personal dels alumnes. A més a més, el projecte vital i professional dels educadors també s'ha vist remogut en una línia molt positiva que els fa avançar en el camí de ser molt més referents, malgrat detectar-se certs costos emocionals i personals propis d'un entorn on el vincle entre les persones ha esdevingut molt més intens i important.

9. Ens trobem en un fase de calibratge i millora de la innovació. L'avaluació de l'impacte en els alumnes de l'experiència pilot de la NEI ens ha aportat una informació molt valuosa per avançar en la seva generalització a la resta d'escoles de la xarxa i del món, i en aquest sentit, també son valuoses algunes alertes detectades. Les més importants són: un cert desgast emocional dels docents, la sostenibilitat del model a nivell dels recursos emprats, la millora de la implicació de les famílies. Finalment, i sobretot, la necessitat de trobar més i millors eines per avançar en l'avaluació dels 75 impactes definits i vinculats a la missió educativa volguda a la NEI, especialment d'aquells referents a la persona compassiva.

10. Cal seguir avançant decididament en l'avaluació per obtenir evidències futures. Algunes de les hipòtesis plantejades al posar en marxa la innovació disruptiva en forma de prova pilot de la NEI es confirmen, sigui com a conclusió o com a tendència. Aquest ha estat un pas molt important i poc generalitzat en el món educatiu, que ens anima a seguir treballant en la millora continua de l'experiència i avançar, per tant, amb més capacitat, experiència i coneixement cap a una segona avaluació d'impacte de la NEI a partir del juny del 2018, quan tinguem la primera cohort que hagi cursat els quatre anys complets d'aquesta nova etapa. Aquestes han estat sempre les bases sobre les que hem realitzat l'avaluació. Tot i no esperar grans diferències en els impactes analitzats, confirmem que ens ha enfortit per encarar la segona onada i avançar en la instal·lació d'una cultura de l'avaluació basada en les evidències de les innovacions educatives endegades i futures.

7.2. Recomanacions

En aquest apartat de l'informe recollim i agrupem les recomanacions que els diferents grups de recerca i participants en el procés han realitzat després de les seves accions d'avaluació. Per a una millor comprensió, les agrupem en dos grans apartats: les que fan referència al desenvolupament de la NEI i les que afecten a les properes accions d'avaluació d'impacte previstes. Dins de cada apartat, ordenarem les recomanacions citant l'informe del que provenen, afegint també les recomanacions emanades de l'encreuament de dades (Recomanacions generals).

7.2.1. Recomanacions sobre el programa

NEI

Recollim, en aquest punt, el conjunt de recomanacions referents al programa NEI i que provenen dels informes i accions realitzades. Cal senyalar que l'avaluació de procés ja va generar en el seu moment un seguit de recomanacions sobre la implantació de la NEI per a la millora del seu desenvolupament.

Informe de l'enquesta de satisfacció de les famílies

- De la informació obtinguda es desprèn que caldria revisar l'eina que es fa servir per obtenir les dades sobre les professions, aficions i interessos personals dels pares i mares i que poden ser

útils per participar en els projectes de la NEI o altres activitats vinculades al procés d'ensenyament i aprenentatge. D'aquesta manera, en opinió de les famílies, es podria augmentar la seva participació.

Informe sobre l'impacte de la NEI en els docents

- En el marc dels focus grups i les entrevistes realitzades, s'ha posat de manifest el desgast emocional dels docents en la seva activitat, producte del gran increment del vincle que han establert amb els alumnes. Cal treballar per cercar solucions que serveixin de suport emocional als docents per tal que el seu nou rol docent a l'aula els suposi un menor desgast humà, sense malmetre, òbviament, els fonaments sobre els quals s'edifica la NEI.

Recomanacions generals

- Analitzar la vivència de la gestió del temps per part dels docents de la NEI, tot establint mesures vinculades a la millora efectiva de la utilització del seu temps i a la vivència interior.
- Revisar la formació inicial i continuada del professorat de la NEI, assegurant la incorporació en el seu encàrrec i marc professional dels diversos elements que s'han revelat com a importants en el procés d'avaluació d'impacte: participació de les famílies, suport emocional, gestió i vivència del temps.

7.2.2. Recomanacions sobre el procés d'avaluació

En aquest punt es recull el conjunt de recomanacions, generals i de cada informe, que fan referència al procés d'avaluació, amb la mirada en les properes onades d'avaluació. Per fer-ho s'ordenen les diferents recomanacions en cinc apartats específics: (a) la fiabilitat dels registres, (b) la millora o idoneïtat d'alguna de les eines emprades, (c) la necessitat d'aprofundir en algun àmbit; (d) respecte la potencialitat futura d'algunes anàlisis; (e) respecte la necessitat de cercar noves eines i plantejaments per aprofundir en alguns dels impactes de la missió educativa.

A. Respecte la fiabilitat dels registres

En el desenvolupament de diverses accions d'avaluació s'ha detectat una feblesa general de les eines que haurien de recollir els registres d'alguna de les activitats i resultats més rellevants del procés d'ensenyament i aprenentatge dissenyat per la NEI. Aquest és un tema molt important, doncs sense un

sistema de registres d'activitat es fa molt difícil, a posteriori, recollir les dades per realitzar l'avaluació d'impacte.

Informe de clima d'aula

- Per poder tenir evidències sobre les nostres hipòtesis de les expulsions temporals d'aula, recomanem la creació d'un registre de la recurrència d'aquestes, tant en les aules NEI (grup d'intervenció) com en les no NEI (grup de comparació). Per a l'elaboració d'aquest informe no hem pogut comptar amb les dades sobre el nombre o la mitjana de expulsions temporals d'una aula (si és que n'hi ha), fet que ens hagués estat de gran ajuda per corroborar alguna de les assumpcions d'aquest important àmbit, mitjançant el seguiment d'aquest indicador.

Informe del Projecte lector

- De cara a poder avaluar amb més profunditat en un futur activitats tan cabdals com aquesta, seria imprescindible poder disposar d'un registre més àgil i fiable dels llibres que llegeixen els alumnes de la biblioteca d'aula i de l'ús que fan del blog que s'ha posat a la seva disposició. D'aquesta manera, es podria veure la tendència lectora dels alumnes durant el seu pas per la NEI. Recomanem, doncs, assegurar de forma clara i precisa els registres d'activitat vinculats al projecte lector.

Informe de l'enquesta de satisfacció de les famílies

- Ha sorgit una important dificultat per mesurar efectivament la participació de les famílies en activitats vinculades directament al procés d'ensenyament i aprenentatge de la NEI (no només informatives). Donada la importància general d'aquest objectiu es recomana establir i portar al dia un registre específic i homogeni, a totes les NEI, d'aquesta participació.

Recomanació general

- Caldria establir el marc de registres necessaris vinculats als Essencials de la NEI i als resultats i impactes esperats. D'aquesta manera, en properes onades d'avaluació es disposaria de les dades i activitats necessàries.

B. Respecte a la millora o idoneïtat d'alguna de les eines emprades

Informe de l'enquesta de satisfacció de les famílies

- L'eina emprada en aquest informe té un alt component subjectiu, atès que són valoracions dels pares i mares sobre els seus propis fills. Tot i que és una font d'informació molt rellevant per a l'ava-

luació que estem portant a terme, caldria seguir treballant en accions futures que permetessin obtenir la informació que necessitem però que, alhora, pugui dotar-nos d'unes evidències més objectives i mesurables. D'altra banda, aquesta nova eina hauria de contemplar recollir també la satisfacció de les famílies del grup de comparació i, d'aquesta manera, possibilitar la comparació respecte la satisfacció de les famílies del grup experimental.

Informe CEAM

- Per tal d'evitar possibles factors externs que poden condicionar els resultats i vetllar perquè les condicions siguin el més similars possibles per a tota la població analitzada, s'hauria de facilitar el qüestionari a tots els grups amb la màxima simultaneïtat temporal. I, sobretot, evitar inicis i finals de curs, en què els elements emocionals probablement poden influir més en el resultat. Aquesta darrera recomanació respecte el moment idoni per realitzar les proves i el test amb els alumne és rellevant també per a altres proves realitzades (veure informe i proves de FLACSO).

Informe del grup de recerca liderat per la Dra. Caterina Calsamiglia

- D'acord amb l'indicat per aquest grup de recerca, es fa necessari aprofundir i millorar en les interessants eines posades en marxa per aquest grup, tot cercant un afinament dels impactes cercats.

Recomanació general

- Es recomana la introducció en el procés d'avaluació d'impacte dels anomenats pretests. L'objectiu d'aquests tests previs és l'establiment del coneixement i fixació dels marcs mentals, aprenentatges i comportaments dels grups o cohorts que es volen analitzar, abans de l'inici de la NEI, per tal d'establir amb més claredat la seva evolució.

- A fi d'avançar en el camí de l'avaluació es recomana desenvolupar noves eines de mesura dels impactes proposats en el MIRARI i revisar la idoneïtat de les emprades en aquesta primera onada.

C. Respecte la necessitat d'aprofundir en algun àmbit a la vista dels primers resultats

Informe de clima d'aula

- En una propera onada d'avaluació d'impacte, es necessitarà un estudi més ampli i en detall per entendre com les modificacions de la NEI afecten als aspectes del clima d'aula. Així, tot i que es detecta certa correlació entre ambdós elements, no

estem en disposició d'extrapolar les diferents causalitats ni la direcció.

Informe grup de recerca Blanquerna

- Atès que en l'anàlisi de dades desagregades es veu que també són significatives les diferències entre els grups A, B d'ESO (del grup de comparació) i el grup E (del grup d'intervenció) de la NEI, considerem fonamental, per una banda, l'ampliació de la mostra que confirmi els resultats i, d'una altra, l'estudi del grup NEI quan ha seguit el model durant el cicle complet de quatre anys. També es recomana la realització d'un pretest.

Informe de competències bàsiques

- Una ampliació en els anys analitzats enriqueix el resultat i les possibilitats d'anàlisi, amb la qual cosa s'obtidran més i millors conclusions i tendències. En aquest informe només hi ha hagut un únic any, dels quatre analitzats, que correspongui a un curs de la NEI; per tant ampliar aquesta base es fa indispensable per a un coneixement més ampli del comportament de les competències bàsiques en aquesta experiència pilot.

Informe Projecte lector

- S'hauria d'avançar en una anàlisi més fina sobre les motivacions de la lectura en els alumnes de primària i secundària, per veure si cal fer actuacions diferenciades. De les dades extretes de l'enquesta semblen intuir-se dos blocs de respostes segons l'etapa que cursen els alumnes, tot i que és una primera aproximació que caldria corroborar amb unes eines que permetessin aquesta recerca en una propera onada. Amb aquesta informació es podria donar resposta a una de les motivacions que van conduir al disseny d'aquesta innovació: el desinterès per la lectura dels alumnes quan passen de primària a secundària.

Informe del grup de recerca liderat per la Dra. Caterina Calsamiglia

- D'acord amb l'indicat per aquest grup de recerca és molt important continuar aprofundint en els plantejaments ja iniciats i veure els resultats futurs de proves tipus EEG que estan pendents encara de passar i que es realitzaran en els propers mesos.

D. Respecte la potencialitat futura d'algunes anàlisis realitzades

Informe de qualificacions i repitències

- La creació del SAX (Servei Acadèmic en Xarxa) obre la porta a possibilitats d'anàlisi futures

molt importants, més enllà de la NEI. La facilitat en l'accés a dades massives sobre les qualificacions de l'alumnat i la seva homogeneïtat és una oportunitat per realitzar anàlisis i estudis molt importants i que caldria explotar en un futur.

- Tot i no haver-se pogut veure cap tendència ni patró clar de comportament en els resultats acadèmics, tant intragrup com intergrup, es recomana seguir fent aquests tipus d'anàlisi en els propers anys per tal d'obtenir sèries històriques de gran valor informatiu.

Informe de competències bàsiques

- Aquesta és una font d'informació que pot resultar molt útil, tant per a l'avaluació d'experiències pilot com per al seguiment dels resultats en les competències bàsiques de qualsevol escola. Per tant, s'hauria de seguir recollint i estandarditzant aquests resultats en els següents anys, especialment per detectar possibles canvis en les escoles un cop han començat una experiència pilot.

E. Respecte la necessitat de cercar noves eines i plantejaments per aprofundir en alguns dels impactes de la missió educativa

Informe CEAM

- Cal fer una revisió en detall del CEAM, per veure si és l'eina més idònia per mesurar les estratègies d'aprenentatge i motivació d'alumnes que estan cursant la NEI. Aquest qüestionari, tot i que està molt consolidat i és d'una gran fiabilitat, està pensat per avaluar a l'alumnat en metodologies tradicionals d'aprenentatge. Si el que volem és mesurar aquests comportaments en el marc de la innovació educativa que s'està impulsant, probablement necessitaríem una nova eina que reculli aquests elements diferents.

- Es recomana cercar alternatives disponibles, o crear-ne de noves, que avaluïn les estratègies d'aprenentatge i motivació més adaptades a les activitats i dinàmiques de l'alumnat de la NEI.

Informe del grup de recerca liderat per la Dra. Caterina Calsamiglia

- D'acord l'indicat per grup de recerca, es recomana continuar els treballs de millora i afinament de les eines i plantejaments ja iniciats en aquesta onada. Aquestes eines, a més, poden ajudar a mesurar alguns dels impactes que contempla el MIRARI de la NEI que en aquesta onada no s'han pogut mesurar i/o avaluar.

Recomanació general

- Tant els alumnes com els docents són actors principals del procés d'ensenyament i aprenentatge de la NEI i haurien de participar també, en conseqüència, de forma més directa en el procés d'avaluació del seu impacte. En aquest sentit es recomana repensar la seva participació més directa tant en el disseny de les eines de mesura d'impacte, com en el seu coneixement dels resultats de l'avaluació per a la implementació de les millores proposades.

- En aquest sentit, cal conscienciar el professorat de la NEI respecte la necessitat de tenir registres específics d'activitat dels essencials de la NEI que permetin posteriorment la seva consulta i anàlisi. Per aquest motiu, també, s'ha de seguir treballant en altres eines metodològiques per incorporar la seva visió en els processos d'avaluació. Cal fer un esforç perquè aquesta no els sigui aliena, o quelcom que succeeix al final d'un període concret, sinó que puguin constituir-se en una font indispensable per obtenir la informació necessària per al seguiment del correcte desenvolupament de la innovació.

- Es recomana continuar desenvolupant el MIRARI com a eina de disseny, planificació i avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge. És molt important també que aquesta eina la conegui el professorat de la NEI i que l'utilitzi la direcció de la NEI, d'acord amb les diverses onades d'avaluació, com a eina de millora contínua.

- Disposar també d'una direcció permanent del procés d'avaluació de la NEI (i eventualment d'altres experiències pilot) en el si de Jesuïtes Educació (actualment encarregada al CETEI) és la millor garantia d'establir sistemes de registre i recollida de dades acurades i precises, que permeten posteriorment la seva anàlisi.

- Mantenir la participació de grups de recerca externs, que aporten expertesa i una mirada molt valuosa.

- Cal seguir treballant per al desenvolupament d'accions de mesura i avaluació d'impacte vinculades a les C de la persona compassiva i la persona creativa, de les quals s'han obtingut poca informació en aquesta avaluació. Tots els esforços que es puguin realitzar per cercar evidències vinculades a la missió educativa de la institució ajudaran a millorar i evolucionar les evidències de l'impacte en l'alumne.

7.3. Prospectiva i preguntes de recerca futures

Aquest últim apartat el volem dedicar a presentar aquelles preguntes que han sorgit al llarg del procés de disseny, recollida o anàlisi de dades i que van més enllà de l'objecte d'aquest informe. Amb aquest llistat volem anotar i interpel·lar a la comunitat investigadora i animar a l'obertura de futures línies de recerca. Algunes d'aquestes qüestions poden, fins i tot, ser irresolubles; tanmateix, creiem que és important anotar-les per tenir-les com a objectiu final, al qual ens hauríem d'aproximar el màxim possible.

1. Com podem implicar més directament als docents en el procés d'avaluació d'impacte d'una experiència d'innovació educativa?

2. Com podem implicar a l'alumnat en el disseny, recollida i conclusions de l'avaluació? Com poder avançar conjuntament en una reflexió sobre el procés i en una triangulació de resultats de l'avaluació?

3. Com es pot implicar als agents de la comunitat educativa en la cultura de la millora continua i l'avaluació?

4. Quin és el tipus de formació inicial i continuada que més s'ajusta a aquest model educatiu impulsat?

5. Quina és l'aportació que fan els educadors en el marc de la docència compartida, més enllà de les seves especialitats?

6. Quines estratègies d'acompanyament de l'alumnat són valorades més positivament? Com viuen els professors i els alumnes aquest acompanyament?

7. Com es pot millorar la gestió del temps per tal que els docents puguin disposar d'espais per a la descompressió?

8. Com es pot aïllar l'impacte específic de les innovacions educatives d'altres factors externs en els alumnes?

9. Com podem avançar en línies de base i pretests un cop la innovació ja es troba en marxa?

10. Quines eines són les adients per mesurar els impactes relacionats amb els àmbits de la interioritat, l'espiritualitat o l'evangelització en els alumnes?

11. Quin són els factors que es poden modular per adaptar la Nova Etapa Intermitàdia a contextos i realitats diferents?

12. Com podem fer un seguiment dels impactes de la Missió en els alumnes a 5, 10, 20 anys d'haver finalitzat aquesta etapa?

13. Quin replantejament radical cal fer en el currículum per la persona del segle XXI?



•9

•7

•8

•6

•10